

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА”

ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК
2012

УДК 37
ББК 74
І 43

Ілійчук Л.В. Загальні основи педагогіки: методичні рекомендації / Л.В.Ілійчук. – Івано-Франківськ, 2012. – 76 с.

Рецензенти:

Кіліченко О.І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Романишин Р.Я. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри математичних і природничих дисциплін початкової освіти ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Рекомендовано до друку Вченою радою Педагогічного інституту ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” (протокол № 2 від 31 жовтня 2012 р.)

ВСТУП

Сучасний етап розвитку України потребує підготовки вчителя нової генерації, здатного до активного самостійного використання знань, професійних умінь і навичок задля формування підростаючого покоління XXI століття. Реалізація цього стратегічного завдання зумовлена необхідністю інтеграції національної освіти в європейський освітній простір та глибинними змінами в системі і структурі загальної середньої освіти, концепція розвитку якої передбачає нові вимоги до професійного становлення вчителя, а особливо вчителя початкових класів, який зможе успішно реалізувати завдання, поставлені перед сучасною школою. Тому професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя спрямована сьогодні на формування освіченої, творчої, висококультурної особистості, створення умов для особистісного та професійного розвитку фахівця, повноцінного розкриття його здібностей, задоволення освітніх потреб, підготовки до життя в умовах конкуренції.

В умовах докорінного реформування вищої педагогічної освіти України, основним завданням якої є формування компетентного і всебічно освіченого спеціаліста доцільним є впровадження у навчальний процес дисципліни “Загальні основи педагогіки”, вивчення якої створює умови для підготовки висококваліфікованого фахівця, сприяє формуванню загальної та педагогічної культури студентів, становленню їх світогляду та професіоналізму, оволодінню методологічними, психолого-педагогічними і методичними основами організації навчально-виховного процесу.

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із загальними основами педагогіки, що є базою, на якій будуються технології навчально-виховної роботи.

Завдання вивчення дисципліни: засвоєння найважливіших педагогічних категорій і понять; ознайомлення з найбільш значущими та перспективними сучасними педагогічними ідеями й теоріями; оволодіння теоретичними основами використання методів науково-педагогічного дослідження; обґрунтування змісту сучасної освіти; розкриття принципів побудови системи освіти, її структури; визначення фізіологічних, психічних та поведінкових особливостей молодших школярів, їх врахування в організації навчально-виховного процесу; з'ясування чинників формування і розвитку особистості дитини; формування у студентів досвіду творчої педагогічної

діяльності.

Даний курс є загальноосвітньою навчальною дисципліною, яка взаємопов'язана з такими дисциплінами, як психологія, філософія, соціологія, етнологія, анатомія і фізіологія, культурологія, історія педагогіки, соціальна педагогіка, корекційна педагогіка, порівняльна педагогіка, вікова педагогіка, професійна педагогіка, методики викладання навчальних дисциплін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати: предмет і завдання педагогіки початкової школи, її основні категорії; джерела і галузі педагогіки; філософські основи педагогіки; загальну характеристику методів науково-педагогічних досліджень; систему освіти і виховання в Україні та принципи її побудови; зміст і джерела освіти; особливості організації педагогічного процесу як цілісної системи; чинники формування особистості молодшого школяра.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні вміти: розкривати суть основних категорій педагогіки та використовувати їх у педагогічній діяльності; визначати зміст освіти, аналізувати навчальні плани, програми і підручники; характеризувати систему і структуру освіти в Україні; аналізувати різноманітні педагогічні явища і процеси; проектувати та моделювати хід протікання педагогічних явищ і ситуацій; розкривати суть та особливості чинників розвитку і формування особистості молодшого школяра.

Розробка методичних рекомендацій здійснювалась на основі системного підходу, що забезпечує діалектичну єдність та взаємозв'язок мети і завдань викладання й учіння даної дисципліни з урахуванням об'єктивних законів функціонування та розвитку педагогічної системи, законодавчих, директивних та нормативних документів, сучасних досягнень педагогічної науки, інноваційних технологій організації навчально-виховного процесу, передового досвіду викладання навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах.

У методичних рекомендаціях подано тематичний план навчальної дисципліни, методичні вказівки до підготовки і проведення лекційних та практичних занять, організації самостійної роботи, список рекомендованої основної і додаткової літератури, тестові завдання та програмові вимоги до підсумкового контролю знань студентів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин відведених на			
	лекції	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійну роботу
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Предмет і завдання педагогіки	4	2		5
Тема 2. Філософські основи педагогіки	2	2		4
Тема 3. Система освіти в Україні	2	2		6
Тема 4. Загальна характеристика логіки і методів науково-педагогічних досліджень	2	2		4
Тема 5. Зміст освіти	2	2	2	6
Тема 6. Педагогічний процес як система	4	2	2	5
Змістовий модуль 2				
Тема 7. Розвиток і формування особистості дитини	4	2		6
Тема 8. Становлення особистості у процесі соціалізації	2	2		4
Тема 9. Спадковість і розвиток особистості	2	2		4
Тема 10. Роль виховання у формуванні особистості	2	2	2	4
Тема 11. Діяльність, спілкування і розвиток особистості молодшого школяра	2	2		4
Разом	28	22	6	52

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Лекція є важливою ланкою і доцільною формою організації навчального процесу у вищому навчальному закладі, призначення якої полягає у формуванні в студентів основи для оволодіння знаннями, уміннями і навичками, їх позитивного ставлення до педагогічної науки, явищ та процесів, що вивчаються і дослідницької діяльності.

Доцільність і важливість лекції як важливої форми організації навчального процесу у закладах вищої освіти зумовлена тим, що вона є необхідним джерелом наукової і навчальної інформації; викладач має змогу повідомити сучасну наукову інформацію та результати останніх наукових досліджень, що не знайшли висвітлення у підручниках і посібниках; у процесі лекції можна доступно і стисло висвітлити різноманітні наукові концепції та підходи до трактувань педагогічних явищ і процесів; проводячи лекцію викладач здійснює вплив на формування ціннісних орієнтацій студентів, розкриває не тільки наукові поняття і положення, але й світоглядні, моральні, етичні ідеї та норми; стимулює активність студентів, розвиток їхнього критичного і творчого мислення, шляхом постановки проблемних питань, залучення їх до дискусії, висловлювання власних міркувань.

Під час проведення лекційних занять необхідно висвітлити об'єкт і предмет вивчення педагогіки як науки, її завдання і функції; суть основних педагогічних категорій; особливості методології педагогічної науки; основні принципи побудови системи освіти в Україні; органи управління та самоврядування освітою; методи науково-педагогічних досліджень; компоненти змісту освіти; завдання освіти на сучасному етапі розвитку держави; сутність і особливості педагогічного процесу; закономірності і рушійні сили розвитку особистості; вікову періодизацію в педагогіці; індивідуальні особливості дітей; фактори, які впливають на розвиток і формування особистості молодшого школяра; особливості природного і соціального середовища та їх вплив на розвиток і формування дитини; основні сфери соціалізації особистості; роль спадковості у

розвитку учнів початкової школи; вплив виховання на розвиток і формування школяра; мету і завдання сучасного українського виховання; вплив діяльності на формування дитини; роль спілкування у розвитку особистості молодшого школяра.

У процесі проведення лекцій студенти повинні засвоїти основні поняття даної навчальної дисципліни, отримати якісні і стійкі знання, набути умінь аналізувати й узагальнювати основні факти, закони, теорії, положення, сформулювати потребу поповнювати загальні та професійні знання, застосовувати їх у практичній педагогічній діяльності.

Проведення лекцій передбачає актуалізацію опорних знань студентів; стимулювання студентської аудиторії до активного сприймання навчальної інформації; створення проблемних ситуацій з метою стимулювання пізнавального інтересу, обміну думками щодо визначеної проблеми; використання різноманітних методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів; підведення підсумків, систематизацію та узагальнення навчального матеріалу.

У процесі організації сприймання студенти повинні включатися у процес виокремлення суттєвих ознак фактів, явищ, понять; вміти застосовувати мислительні дії аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння, розрізнення, узагальнення тощо; контролювати свій рівень осмислення та розуміння навчального матеріалу; конспектувати основні положення лекції, визначати найважливіші поняття; включатися в обговорення теоретичних положень, ідей, актуалізації власного життєвого досвіду; розуміти практичну значущість теоретичного матеріалу, його зв'язок з професійною і практичною діяльністю; виділяти головне, узагальнювати і систематизувати навчальний матеріал, формулювати висновки про основні теорії, положення, поняття, що розглядалися на лекційному занятті.

Підготовка до лекційних занять передбачає ознайомлення студентів з матеріалами попередніх лекцій, рекомендованою літературою, опрацювання основних термінів і понять, розробку опорних конспектів, схем і таблиць, виконання завдань для самостійної роботи.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретичні основи дисципліни “Загальні основи педагогіки”

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІКИ

Мета: сприяти засвоєнню студентами теоретико-методологічних підходів до вивчення педагогічної науки, об’єкта і предмета, основних понять та категорій педагогіки; навчити здійснювати категоріальний аналіз базових понять; сприяти розвитку педагогічного мислення майбутніх учителів початкової школи.

Опорні поняття: педагогіка, навчання, виховання, освіта, розвиток, формування, особистість, система педагогічних наук, міжпредметні зв’язки, джерела педагогіки, об’єкт і предмет педагогіки, завдання педагогіки, функції педагогіки, напрями педагогіки.

Зміст заняття: Педагогіка як наука, мистецтво, технологія. Коротка історія виникнення і розвитку педагогіки. Об’єкт, предмет, завдання педагогіки. Функції педагогіки. Основні педагогічні категорії. Система педагогічних наук. Педагогіка як навчальна дисципліна. Зв’язки педагогіки з іншими науками. Джерела педагогіки. Класики педагогічної теорії та практики. Напрями, течії зарубіжної педагогіки: філософський, психолого-педагогічний, соціальний.

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 12; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 27; 28; 29; 30; 31; 32; 33; 35; 37; 38.

ТЕМА 2. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Мета: ознайомити студентів з методологією педагогічної науки; сприяти засвоєнню філософських концепцій розвитку особистості; навчити аналізувати сучасні філософські течії у педагогіці.

Опорні поняття: методологія педагогічної науки, методологічні основи педагогіки, філософські концепції, гуманізм, цінності, загальнонаукова методологія педагогіки, конкретно-наукова методологія педагогіки.

Зміст заняття: Поняття “методологія педагогічної науки”. Загально- і конкретно-наукова методологія педагогіки. Філософські концепції розвитку особистості та сучасні філософські течії в зарубіжній педагогіці. Філософський напрям у педагогіці. Психолого-

педагогічний напрям у педагогіці. Соціальний напрям у педагогіці. Філософська система гуманізму в освіті. Ціннісний (аксіологічний) підхід до вивчення педагогічних явищ.

Література: 7; 22; 23; 24; 35; 38.

ТЕМА 3. СИСТЕМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Мета: ознайомити студентів із системою освіти в Україні, її принципами та структурними компонентами; сприяти формуванню умінь орієнтуватись в органах управління та самоврядування освітою, обґрунтовувати основні пріоритети освіти на сучасному етапі розвитку держави і суспільства.

Опорні поняття: система освіти, структура освіти, завдання освіти, принципи освіти, дошкільна освіта, загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта, позашкільна освіта і виховання.

Зміст заняття: Поняття системи освіти як історичної категорії. Система і структура освіти в Україні у відповідності до Законів України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про позашкільну освіту”, “Про вищу освіту”. Завдання системи освіти. Принципи побудови освіти в Україні. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні. Ступенева і неперервна освіта в Україні. Взаємозв’язок загальної, політехнічної та професійної освіти. Пріоритетні напрями розвитку системи освіти в Україні.

Література: 2; 3; 4; 6; 8; 9; 10; 11; 12; 15; 16; 17; 18; 19; 21; 22; 25; 26; 27; 28; 29; 30; 31; 35; 38.

ТЕМА 4. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛОГІКИ І МЕТОДІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Мета: ознайомити студентів із методами педагогічних досліджень; сприяти засвоєнню принципів відбору методів досліджень; сформуванню умінь використовувати методи науково-педагогічних досліджень у майбутній професійній діяльності.

Опорні поняття: наукове дослідження, науково-педагогічне дослідження, методологія педагогічних досліджень; метод науково-педагогічного дослідження, математичні методи дослідження, емпіричні методи дослідження, теоретичні методи дослідження.

Зміст заняття: Науково-педагогічні дослідження – один із шляхів розв’язання педагогічних проблем педагогіки. Технологія, етапи і процедура педагогічних досліджень. Класифікація методів

науково-педагогічних досліджень. Характеристика методів науково-педагогічних досліджень: емпіричні методи дослідження; теоретичні методи дослідження, математичні методи дослідження. Методи вивчення педагогічного процесу в природних умовах; вивчення педагогічного процесу в спеціально змінених умовах; методи обробки результатів дослідження. Форми втілення результатів досліджень в практичну діяльність вчителів.

Література: 3; 7; 12; 13; 18; 19; 21; 22; 23; 24; 28; 29; 31; 32; 33; 34; 35; 36; 38.

ТЕМА 5. ЗМІСТ ОСВІТИ

Мета: сприяти засвоєнню студентами змісту освіти на сучасному етапі розвитку держави; сформуванню умінь аналізувати навчальні плани, програми і підручники; сприяти розвитку педагогічного мислення майбутніх вчителів початкової школи.

Опорні поняття: зміст освіти, стандарт освіти, компоненти змісту освіти, теорії освіти, навчальний план, навчальна програма, підручник, навчальний посібник.

Зміст заняття: Сутність поняття “зміст освіти”. Визначення змісту освіти в історії школи і педагогіки. Теорії формування змісту освіти. Зміст освіти, його основні компоненти. Принципи та критерії формування змісту освіти. Джерела змісту освіти. Державні нормативні документи, що відображають зміст освіти. Стандарти освіти. Державний стандарт початкової загальної освіти. Базовий навчальний план. Навчальні програми. Шкільні підручники і посібники. Удосконалення змісту освіти у загальноосвітній школі.

Література: 1; 2; 3; 4; 6; 7; 12; 18; 19; 21; 22; 24; 25; 27; 28; 29; 30; 31; 32; 33; 35.

ТЕМА 6. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ЯК СИСТЕМА

Мета: ознайомити студентів із особливостями організації педагогічного процесу у сучасній початковій школі, його структурою, закономірностями та принципами; сприяти формуванню умінь аналізувати компоненти педагогічного процесу, визначати умови і критерії ефективності педагогічного процесу задля втілення отриманих знань у практичну діяльність.

Опорні поняття: педагогічний процес, педагогічна взаємодія, педагогічна ситуація, педагогічне завдання, зміст, методи, форми та результати взаємодії педагогів і вихованців.

Зміст заняття: Сутність і структура педагогічного процесу. Взаємодія як спосіб організації педагогічного процесу. Педагогічна ситуація – основна одиниця педагогічного процесу. Компоненти педагогічного процесу. Рушійні сили і закономірності педагогічного процесу. Етапи педагогічного процесу. Принципи педагогічного процесу. Цілісність педагогічного процесу. Зміст і ефективність педагогічного процесу. Технологія педагогічного процесу.

Література: 7; 19; 23; 24; 27; 29; 35; 38.

ЛІТЕРАТУРА ДО МОДУЛЯ 1

1. Вишневський О. Теоретичні основи педагогіки: курс лекцій / О.Вишневський, О.Кобрій, М.Чепіль. – Дрогобич: Відродження, 2001. – 268с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – 566с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – 616с.
4. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – 237с.
5. Галузяк В.М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / В.М.Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416с.
6. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
7. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – 528с.
8. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №20. – Ст.134.
9. Закон України “Про загальну середню освіту” // Освіта України. – 1999. – № 25. – С.5.
10. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 1996. – 36с.
11. Закон України “Про позашкільну освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №46. – Ст.134.
12. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – 320с.
13. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: навчальний

посібник / В.В.Ковальчук, Л.М.Моїсєєв. – К.: Видавничий дім “Професіонал”, 2008. – 240с.

14. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80с.

15. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: Педагогічні концепції. – К.: Школяр, 1997. – 150с.

16. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С.18-25.

17. Концепція позашкільної освіти та виховання // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1997. – № 7. – С.28.

18. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омельяненко. – К.: Знання-Прес, 2004. – 445с.

19. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осипова та ін. – Харків: Бурун Книга, 2009. – 304с.

20. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів / В.І.Лозова, Г.В.Троцько. – Харків, 1997. – 338с.

21. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 232с.

22. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – 667с.

23. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навчальний посібник / С.М.Мартиненко, Л.Л.Хоружа. – К.: МАУП, 2002. – 176с.

24. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – 656с.

25. Національна доктрина розвитку освіти України // Освіта України. – 2002. – 23 квітня. – С.4-6.

26. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. – 2005. – № 4(5). – С.6-30.

27. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний посібник / С.В.Омеляненко. – К.: Знання, 2008. – 391с.

28. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – 252с.

29. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – 352с.

30. Педагогіка: хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омельяненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 700с.

31. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова,

- Т.А.Борова. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2011. – 374с.
32. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – 482с.
33. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 464с.
34. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / А.С.Філіпенко. – К.: Академвидав, 2005. – 208с.
35. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 560с.
36. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Г.С.Цехмістрова. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2006. – 240с.
37. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів / П.М.Щербань. – К.: Вища школа, 2002. – 215с.
38. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Чинники формування особистості молодшого школяра

ТЕМА 7. РОЗВИТОК І ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Мета: сприяти засвоєнню студентами вікових та індивідуальних особливостей розвитку і формування особистості дитини; формувати вміння виявляти та аналізувати потенційні можливості розвитку молодших школярів, проектувати засоби розвитку особистості у навчально-виховному процесі сучасної школи.

Опорні поняття: особистість, розвиток особистості, формування особистості, структура особистості, вікові особливості розвитку, індивідуальні особливості розвитку, нерівномірність розвитку, акселерація, ретрадація.

Зміст заняття: Вікова періодизація в педагогіці. Структура особистості. Розвиток молодшого школяра. Чинники розвитку особистості. Закономірності та рушійні сили розвитку особистості молодшого школяра. Нерівномірність розвитку. Акселерація і ретрадація в розвитку особистості. Теорії виникнення явища

акселерації: геліогенна теорія, теорія гетерозії, теорія урбанізації, нітритивна теорія, теорія опромінення. Причини ретрадації молодшого школяра. Врахування індивідуальних особливостей. Теорії розвитку особистості: біогенетичні теорії (перевага спадковості); соціогенетичні теорії (перевага середовища); теорії взаємодії факторів (конфронтація, конвергенція); персоналістичні теорії (перевага активності особистості). Народна педагогіка про вікову періодизацію і виховання дітей у період раннього дитинства.

Література: 1; 2; 3; 4; 5; 7; 12; 15; 16; 18; 19; 20; 21; 23; 24; 25; 26; 28; 29; 30; 32.

ТЕМА 8. СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Мета: сприяти засвоєнню студентами основних факторів соціалізації особистості; розвивати уміння аналізувати чинники соціалізації особистості, розкривати особливості природного і соціального середовища та визначати їх роль у формуванні дитини.

Опорні поняття: середовище, соціалізація, особистість, розвиток особистості, формування особистості, фактори соціалізації особистості, макросередовище, мезосередовище, мікросередовище.

Зміст заняття: Вплив середовища на розвиток особистості молодшого школяра. Педагогічна характеристика соціального середовища. Класифікація і загальна характеристика факторів соціалізації. Сім'я як середовище розвитку і формування особистості. Виховні функції соціального середовища. Народна педагогіка про вплив середовища на розвиток і формування особистості дитини.

Література: 1; 2; 3; 4; 7; 19; 21; 24; 25; 28; 29; 30; 32.

ТЕМА 9. СПАДКОВІСТЬ І РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Мета: ознайомити студентів із спадковими програмами розвитку особистості дитини; сприяти розвитку умінь визначати роль і вплив спадковості на розвиток і формування особистості молодшого школяра та застосовувати отримані знання в організації навчально-виховного процесу сучасної початкової школи.

Опорні поняття: спадковість, генотип, задатки, здібності, розвиток особистості, формування особистості, спадкові програми розвитку особистості дитини.

Зміст заняття: Взаємозв'язок розвитку, спадковості і виховання у формуванні особистості молодшого школяра. Поняття

“спадковість”. Спадкові програми розвитку особистості: детермінована (постійна, незмінна) і змінна складові. Генотип і його частини. Задатки та здібності. Народна педагогіка про роль спадковості у розвитку особистості дитини.

Література: 1; 2; 3; 4; 7; 19; 21; 24; 25; 28; 29; 30; 32.

ТЕМА 10. РОЛЬ ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

Мета: ознайомити студентів із метою і завданнями виховання в умовах сьогодення; сприяти розумінню ролі виховання у розвитку і формуванні особистості молодшого школяра; сформуванню умінь аналізувати сутність і зміст виховання у сучасній початковій школі.

Опорні поняття: виховання, розвиток особистості, формування особистості, мета виховання, завдання виховання, ідеал виховання, національне виховання, моральне виховання, естетичне виховання, фізичне виховання, розумове виховання, трудове виховання.

Зміст заняття: Виховання як суттєвий чинник розвитку особистості молодшого школяра. Основні напрями виховання. Національне виховання. Мета виховання в сучасній педагогіці. Зарубіжна педагогіка про мету виховання. Ієрархія виховних цілей. Умови і фактори визначення цілей виховання. Ідеал українського виховання. Народна педагогіка про мету та ідеал виховання.

Література: 1; 2; 3; 4; 7; 12; 13; 14; 15; 17; 18; 19; 21; 22; 23; 24; 25; 26; 28; 29; 30; 32.

ТЕМА 11. ДІЯЛЬНІСТЬ, СПІЛКУВАННЯ І РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Мета: ознайомити студентів із впливом діяльності і спілкування на розвиток і формування особистості молодшого школяра; сформуванню умінь обґрунтовувати роль діяльності і спілкування у розвитку особистості дитини та їх врахування в організації навчально-виховного процесу сучасної загальноосвітньої школи.

Опорні поняття: діяльність, спілкування, розвиток особистості молодшого школяра, активність, формування особистості, види діяльності, види спілкування.

Зміст заняття: Діяльність як основний фактор формування особистості молодшого школяра. Взаємозв'язок діяльності, спілкування і розвитку особистості. Суть, зміст, мета і види діяльності. Спілкування і його значення в розвитку особистості.

Народна педагогіка про вплив діяльності і спілкування на формування особистості дитини.

Література: 1; 2; 3; 7; 12; 19; 21; 24; 28; 29; 30; 32.

ЛІТЕРАТУРА ДО МОДУЛЯ 2

1. Вишневський О. Теоретичні основи педагогіки: курс лекцій / О.Вишневський, О.Кобрій, М.Чепіль. – Дрогобич: Відродження, 2001. – 268с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – 566с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – 616с.
4. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – 237с.
5. Галузяк В.М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / В.М.Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416с.
6. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
7. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – 528с.
8. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №20. – Ст.134.
9. Закон України “Про загальну середню освіту” // Освіта України. – 1999. – № 25. – С.5.
10. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 1996. – 36с.
11. Закон України “Про позашкільну освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №46. – Ст.134.
12. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – 320с.
13. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Шлях освіти. – 2000. – № 3. – С.7-13.
14. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С.18-25.
15. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський,

- В.Л.Омельяненко. – К.: Знання-Прес, 2004. – 445с.
16. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмелюк, Т.Ю.Осипова та ін. – Харків: Бурун Книга, 2009. – 304с.
17. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів / В.І.Лозова, Г.В.Троцько. – Харків, 1997. – 338с.
18. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 232с.
19. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – 667с.
20. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навчальний посібник / С.М.Мартиненко, Л.Л.Хоружа. – К.: МАУП, 2002. – 176с.
21. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – 656с.
22. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. – 2005. – № 4(5). – С.6-30.
23. Омельяненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний посібник / С.В.Омельяненко. – К.: Знання, 2008. – 391с.
24. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – 252с.
25. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – 352с.
26. Педагогіка: хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омельяненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 700с.
27. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2011. – 374с.
28. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – 482с.
29. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 464с.
30. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 560с.
31. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів / П.М.Щербань. – К.: Вища школа, 2002. – 215с.
32. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття є основною формою організації навчального процесу для засвоєння лекційного матеріалу і обговорення питань, винесених для самостійного опрацювання студентами. Дана форма навчання є елементом системи контролю знань і в той же час структурним компонентом формування практичних умінь і навичок майбутнього фахівця.

Практичне заняття є важливим засобом активізації мисленнєвої діяльності особистості у навчальному процесі. Проте цей процес буде більш ефективним при умові цілеспрямованої підготовки студентів до практичного заняття, яка повинна включати: вивчення та осмислення рекомендованої основної і додаткової літератури; аналіз педагогічного досвіду видатних педагогів, вчителів і викладачів; організацію різноманітних психолого-педагогічних спостережень; співставлення особистісного досвіду, отриманого у процесі навчання, із теоретичними знаннями, накопиченими на лекціях та в результаті вивчення психолого-педагогічної літератури; здійснення теоретичних і практичних висновків з кожного питання плану заняття; визначення перспектив удосконалення майбутньої педагогічної діяльності.

Під час проведення практичних занять необхідно закріпити теоретичні відомості; засвоїти необхідні знання, уміння та навички; навчити студентів виділяти основні педагогічні поняття, володіти категоріальним апаратом; обґрунтовувати значення педагогіки як навчальної дисципліни; проектувати філософські концепції і системи на педагогічну науку; орієнтуватися в закладах освіти і в завданнях, які стоять перед ними; визначати типи закладів освіти; обґрунтовувати основні принципи побудови системи освіти в Україні; з'ясувати суть застосування методів науково-педагогічних досліджень у практичній діяльності; визначати зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі; аналізувати особливості організації педагогічного процесу у початковій школі; обґрунтовувати нерівномірність розвитку учнів молодшого шкільного віку; розкривати особливості розвитку і формування особистості дитини; визначати та характеризувати основні чинники формування

особистості молодшого школяра.

Практичне заняття сприяє виробленню у студентів навичок застосування здобутих знань для вирішення практичних завдань; формуванню умінь самостійно засвоювати знання, аналізувати, абстрагувати, конкретизувати, узагальнювати і систематизувати теоретичні відомості; виникненню інтересу до навчального предмета, необхідності практичного застосування знань у професійній діяльності; оволодінню елементами науково-дослідницької діяльності.

Під час проведення практичних занять використовуються різноманітні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів, серед яких бесіда, розповідь, диспут, дискусія, пояснення та ін.; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю навчально-пізнавальної діяльності студентів, зокрема усний, письмовий, тестовий контроль, самоконтроль. Проведення практичних занять передбачає також використання методів аналізу, синтезу, порівняння, конкретизації, узагальнення тощо.

Проведення практичного заняття передбачає виконання студентами завдань з їх наступним обговоренням, розв'язування педагогічних задач, моделювання і вирішення педагогічних ситуацій, використання проблемних питань та виконання індивідуальних завдань, проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, що сприяє формуванню у них здатності розкривати основні педагогічні поняття і аналізувати їх діалектичний зв'язок, застосовувати знання у педагогічних ситуаціях під час вирішення стандартних і творчих практичних завдань, аналізувати, систематизувати й узагальнювати педагогічні положення та факти, розглядати і характеризувати педагогічні поняття у їх динаміці та взаємозв'язку.

Практичні заняття спонукають студентів до засвоєння нової термінології та понять, стимулюють до якісного вивчення навчального матеріалу, сприяють формуванню інтересу до навчальної дисципліни, виробленню умінь творчо мислити і приймати рішення у різних педагогічних ситуаціях.

ТЕМАТИКА І ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретичні основи дисципліни “Загальні основи педагогіки”

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА: ПРЕДМЕТ І ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – сутність понять “особистість”, “навчання”, “виховання”, “освіта”, “розвиток”, “формування”; об’єкт і предмет вивчення педагогіки як науки, її завдання і функції; суть основних педагогічних категорій; систему педагогічних наук; зв’язок педагогіки з іншими науками; джерела педагогіки; основні напрями зарубіжної педагогіки.

Уміти – виділяти основні педагогічні поняття; володіти категоріальним апаратом; визначати особливості становлення і розвитку педагогіки як науки; обґрунтовувати значення педагогіки як науки і навчальної дисципліни.

План заняття

1. Виникнення і розвиток педагогіки як науки.
2. Об’єкт, предмет, функції та завдання педагогіки.
3. Основні категорії педагогіки.
4. Система педагогічних наук.
5. Зв’язок педагогіки з іншими науками. Джерела педагогіки.
6. Напрями зарубіжної педагогіки.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Що таке педагогіка: наука чи мистецтво?
2. Охарактеризуйте основні категорії педагогіки.
3. Розкрийте сутність предмета педагогічної науки.
4. У чому полягає основна відмінність духовної педагогіки від світської?
5. Які особливості характеризують українську народну педагогіку?
6. Яке значення мають міжпредметні зв’язки для педагогіки?
7. Охарактеризуйте основні течії в зарубіжній педагогіці.
8. Розкрийте особливості педагогіки як науки.
9. Визначте галузі педагогіки як науки.
10. У чому полягає зв’язок педагогіки з гуманітарними дисциплінами?
11. Які основні функції педагогіки?

12. Розкрийте основні завдання педагогіки як науки.
13. З'ясуйте зв'язок педагогіки з психологією.

Теми наукових повідомлень

1. Педагогічна наука і педагогічна практика.
2. Класики педагогічної теорії і практики.
3. Педагогіка як наука і навчальна дисципліна.

Основна література

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневецький. – К.: Знання, 2008. – С.12-25.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.11-19.
3. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – С.4-16.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.6-25.
5. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – С.7-29.
6. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омелянко. – К.: Знання-Прес, 2004. – С.45-49.
7. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осипова та ін. – Харків: Бурун Книга, 2009. – С.5-11.
8. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С.19-22.
9. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.40-48.
10. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навчальний посібник / С.М.Мартиненко, Л.Л.Хоружа. – К.: МАУП, 2002. – С.6-13.
11. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.11-27.
12. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – С.11-19.
13. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2011. – С.10-20.
14. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С.11-31.

15. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.9-20.
16. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – С.8-41.

Додаткова література

1. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
2. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 1996. – 36с.
3. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: Педагогічні концепції. – К.: Школяр, 1997. – 150с.
4. Національна доктрина розвитку освіти України // Освіта України. – 2002. – 23 квітня. – С.4-6.
5. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. – 2005. – № 4(5). – С.6-30.
6. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний посібник / С.В.Омеляненко. – К.: Знання, 2008. – С.22-32.
7. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – С.9-15.
8. Педагогіка: хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – С.87-108.
9. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – С.11-30.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕМА: ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – особливості методології педагогічної науки; філософські течії, які є методологічною основою педагогіки.

Уміти – проектувати філософські концепції і системи на педагогічну науку, обґрунтовувати основні філософські течії педагогіки.

План заняття

1. Поняття “методологія педагогічної науки”.
2. Загально- і конкретно-наукова методологія педагогіки.
3. Філософські концепції розвитку особистості.
4. Філософська система гуманізму в освіті.
5. Ціннісний (аксіологічний) підхід до вивчення педагогічних явищ.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. У якому співвідношенні знаходяться поняття “культура” і “методологічна культура”?
2. За якими критеріями можна судити про сформованість методологічної культури майбутніх учителів?
3. Що таке методологія науки взагалі і педагогіки як науки зокрема?
4. Назвіть основні концепції розвитку особистості.
5. Охарактеризуйте сучасні філософські течії в зарубіжній педагогіці.
6. Що являє собою “методологія педагогічної науки”?
7. Які ви знаєте філософські вчення, що слугують методологічною основою різних наук, в тому числі й педагогіки? Охарактеризуйте кожне з них.
8. Визначте основні ідеї та положення системи гуманізму в сучасній освіті.
9. Дайте визначення поняттям “екзистенціалізм”, “діалектичний матеріалізм”, “позитивізм”.
10. Розкрийте особливості ціннісного підходу до вивчення педагогічних явищ і процесів.

Теми наукових повідомлень

1. Філософські течії в педагогіці.
2. Філософія освіти в сучасній Україні.
3. Методологія сучасної педагогічної науки.

Основна література

1. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.26-31.
2. Клепко С.Ф. Змінні виміри філософії освіти / С.Ф.Клепко // Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи: Збірник наукових праць / За заг. ред. В.Андрущенка. – К.: Знання, 2000. – С.131-134.
3. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.46.
4. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навчальний посібник / С.М.Мартиненко, Л.Л.Хоружа. – К.: МАУП, 2002. – С.13-14.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.27-41.
6. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.20-24.
7. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.:

Либідь, 2003. – С.102-103.

Додаткова література

1. Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОПОППЮ, 2006. – 328с.
2. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти / В.С.Лутай. – К.: Магістр-S, 1996. – 256с.
3. Педагогічна практика та філософія освіти: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава: ПОПОПП, 1997. – 178с.
4. Філософія виховання: навчальний посібник для студентів педвузів / Упор. М.Д.Култаєва. – Харків: ПДПУ, 2001. – 272с.
5. Філософія освіти в сучасній Україні: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Філософія освіти та стан її розробки в Україні”. – К: ІЗМН, 1997. – 544с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

ТЕМА: СИСТЕМА ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – основні принципи побудови освіти; структурні компоненти освіти; систему освіти в Україні; органи управління та самоврядування освітою; завдання освіти на сучасному етапі розвитку держави; основні напрями і пріоритети сучасної освіти.

Уміти – орієнтуватися в закладах освіти і завданнях, які стоять перед ними; визначати типи закладів освіти; обґрунтовувати основні принципи побудови системи освіти в Україні.

План заняття

1. Поняття системи освіти і виховання в Україні.
2. Система і структура освіти в Україні.
3. Завдання системи освіти.
4. Принципи побудови освіти в Україні.
5. Основні пріоритети сучасної освіти.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Що таке система освіти?
2. Охарактеризуйте основні ланки системи освіти України.
3. Розкрийте суть принципів, на яких будується освіта в Україні на основі аналізу Закону України “Про освіту”.
4. Розкрийте суть ступеневої і неперервної освіти в Україні.
5. Як відбувається підготовка науково-педагогічних і наукових кадрів в Україні?
6. Розкрийте основні завдання системи освіти.

7. Назвіть освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні.
8. Охарактеризуйте такі навчальні заклади як гімназія, училище, ліцей, консерваторія, університет.
9. Проаналізуйте основні нормативні документи, що стосуються загальноосвітньої школи.
10. Назвіть типи загальноосвітніх закладів освіти.
11. Визначте основні положення Законів України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про вищу освіту”, “Про позашкільну освіту”.
12. Розкрийте принципи побудови освіти в Україні.

Теми наукових повідомлень

1. Структура системи освіти в Україні.
2. Ступеневість вищої освіти в Україні.
3. Забезпечення якості підготовки педагогічних працівників.

Основна література

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – С.48-59.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.247-265.
3. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – С.27-36.
4. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №20. – Ст.134.
5. Закон України “Про загальну середню освіту” // Освіта України. – 1999. – № 25. – С.5.
6. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 1996. – 36с.
7. Закон України “Про позашкільну освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №46. – Ст.134.
8. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – С.68-75.
9. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2004. – С.77-86.
10. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осипова та ін. – Харків: Бурун Книга, 2009. – С.46-56.
11. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С.22-27.

12. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.15-39.
13. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – С.42-46.
14. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – С.55-70.
15. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2011. – С.24-54.
16. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.112-118.
17. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – С.217-220.

Додаткова література

1. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80с.
3. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: Педагогічні концепції. – К.: Школяр, 1997. – 150с.
4. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С.18-25.
5. Концепція позашкільної освіти та виховання // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1997. – № 7. – С.28.
6. Національна доктрина розвитку освіти України // Освіта України. – 2002. – 23 квітня. – С.4-6.
7. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. – 2005. – № 4(5). – С.6-30.
8. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний посібник / С.В.Омеляненко. – К.: Знання, 2008. – С.55-66.
9. Педагогіка: хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – С.161-184.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

ТЕМА: МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – особливості методів науково-педагогічних досліджень; етапи організації і проведення наукових досліджень; класифікацію

методів науково-педагогічних досліджень, їх характеристику; вимоги до проведення наукових досліджень.

Уміти – визначати методи науково-педагогічних досліджень та особливості їх використання; обґрунтовувати особливості застосування певних методів наукових досліджень у практичній діяльності.

План заняття

1. Характеристика науково-педагогічних досліджень.
2. Технологія, етапи і процедура педагогічних досліджень.
3. Поняття про методи науково-педагогічних досліджень та їх вибір.
4. Форми втілення результатів досліджень в практичну діяльність вчителів.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Сформулюйте означення методу науково-педагогічного дослідження.
2. Які вимоги до складання і проведення анкети?
3. Які вимоги до складання тесту?
4. Які умови ефективності бесіди, інтерв'ю, анкетування, тестування?
5. Охарактеризуйте методологічну основу педагогіки як багаторівневу систему.
6. Які риси педагогічних явищ і процесів слід враховувати, плануючи проведення педагогічного дослідження?
7. Яким вимогам повинні відповідати результати науково-педагогічного дослідження?
8. Охарактеризуйте вихідні положення та основні елементи наукового дослідження.
9. Опишіть алгоритм наукового дослідження.
10. Яким вимогам повинна відповідати система методів для проведення педагогічного дослідження?
11. Назвіть основні групи методів науково-педагогічного дослідження, зазначивши ознаки, за якими ці групи виділяються.
12. Окресліть можливі межі застосування кожного з конкретних методів науково-педагогічного дослідження та умови їх ефективного використання.
13. Чи потрібно вчителю самотійно проводити в школі науково-педагогічні дослідження чи це справа вчених-професіоналів?

Теми наукових повідомлень

1. Методологія і методи науково-педагогічних досліджень.
2. Науково-дослідна діяльність студентів вищих педагогічних

закладів України.

3. Методи дослідження особистості молодшого школяра.

Основна література

1. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.20-35.
2. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.32-39.
3. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – С.75-85.
4. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В.В.Ковальчук, Л.М.Моїсєєв. – К.: Видавничий дім “Професіонал”, 2008. – С.105-128.
5. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2004. – С.49-51.
6. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осипова та ін. – Харків: Бурун Книга, 2009. – С.11-13.
7. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С.27-31.
8. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.48-50.
9. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навчальний посібник / С.М.Мартиненко, Л.Л.Хоружа. – К.: МАУП, 2002. – С.13-18.
10. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.41-45.
11. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – С.19-21.
12. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2011. – С.18-19.
13. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С.32-47.
14. Рудницька О.П. Основи педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник / О.П.Рудницька, А.Г.Болгарський, Т.Ю.Свистельнікова. – К., 1998. – С.5-18.
15. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / А.С.Філіпенко. – К.: Академвидав, 2005. – С.85-94.
16. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.24-39.

17. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Г.С.Цехмістрова. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2006. – С.77-100.
18. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – С.102-145.

Додаткова література

1. Гончаренко С. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С.Гончаренко. – К., 1995. – 46с.
2. Грицай Ю.О. Освіта – школа – вчитель: навчальний посібник / Ю.О.Грицай. – Миколаїв: МДПУ, – 2000. – С.107-127.
3. Колесніченко Л.А. Основи психології та педагогіки: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л.А.Колесніченко, Л.Л.Борисенко. – К.: КНЕУ, 2002. – 157с.
4. Науково-дослідна робота в закладах освіти: методичний посібник / Укл. Ю.О.Турапов, В.І.Уруський. – Тернопіль: АСТОН, 2001. – 140с.
5. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – С.35-41.
6. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – С.31-46.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

ТЕМА: ЗМІСТ ОСВІТИ

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – поняття “зміст освіти”; підходи до визначення змісту освіти в історії школи і педагогіки; компоненти змісту освіти; джерела змісту освіти; стандарти освіти; документи, які визначають зміст освіти в сучасній школі; особливості навчальних планів, навчальних програм, підручників і навчальних посібників.

Уміти – визначати особливості змісту освіти в сучасній загальноосвітній школі; аналізувати навчальні плани та навчальні програми для початкової школи; обґрунтовувати характерні особливості побудови підручників для загальноосвітньої школи І ступеня.

План заняття

1. Визначення змісту освіти в історії школи і педагогіки.
2. Зміст освіти в сучасній школі.
3. Стандарти освіти. Джерела змісту освіти.

4. Особливості навчальних планів, навчальних програм, підручників, навчальних посібників.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Охарактеризуйте феномен “зміст освіти”.
2. У чому полягають особливості освітньої системи в Україні. Відповідь аргументуйте.
3. Яким вимогам повинен відповідати зміст освіти?
4. Яку роль в організації навчального процесу виконують стандарти освіти?
5. Проаналізуйте співвідношення між загальною, політехнічною і професійною освітою.
6. Які фактори впливають на цілі та зміст освіти в загальноосвітній школі?
7. Охарактеризуйте зміст освіти в сучасній школі.
8. Дайте визначення поняттям “підручник”, “навчальний посібник”.
9. Чим характеризуються навчальні програми?
10. Що таке базовий навчальний план?
11. Розкрийте принципи побудови підручника.
12. Які державні нормативні документи відображають зміст освіти?
13. Державний стандарт загальної середньої освіти, його характеристика.

Теми наукових повідомлень

1. Зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі.
2. Взаємозв'язок загальної, політехнічної і професійної освіти.
3. Зміст освіти зарубіжної школи.

Основна література

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневецький. – К.: Знання, 2008. – С.102-113.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.266-284.
3. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – С.152-154.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.138-157.
5. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – С.63-68; С.220-226.

6. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омельяненко. – К.: Знання-Прес, 2004. – С.136-151.
7. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осипова та ін. – Харків: Бурун Книга, 2009. – С.77-78.
8. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів / В.І.Лозова, Г.В.Троцько. – Харків, 1997. – С.201-225.
9. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С.68-72.
10. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.124-144.
11. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.184-212.
12. Омельяненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний посібник / С.В.Омельяненко. – К.: Знання, 2008. – С.114-129.
13. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – С.79-81.
14. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2011. – С.156-160.
15. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С.126-136.
16. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.98-120.

Додаткова література

1. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
2. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №20. – Ст.134.
3. Закон України “Про загальну середню освіту” // Освіта України. – 1999. – № 25. – С.5.
4. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 1996. – 36с.
5. Закон України “Про позашкільну освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №46. – Ст.134.
6. Національна доктрина розвитку освіти України // Освіта України. – 2002. – 23 квітня. – С.4-6.
7. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. –

К.: Знання, 2006. – С.163-173.

8. Педагогіка: хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – С.264-270.

9. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – С.123-133.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

ТЕМА: ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ЯК СИСТЕМА

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – сутність і особливості педагогічного процесу; структуру педагогічного процесу; рушійні сили педагогічного процесу; закономірності педагогічного процесу; компоненти педагогічного процесу; принципи педагогічного процесу; особливості педагогічної взаємодії у навчально-виховному процесі початкової школи.

Уміти – обґрунтовувати зміст і компоненти педагогічного процесу; аналізувати педагогічний процес з погляду реалізації його принципів та врахування закономірностей; визначати особливості організації педагогічного процесу у початковій школі.

План заняття

1. Суть педагогічного процесу.
2. Компоненти педагогічного процесу.
3. Рушійні сили і закономірності педагогічного процесу.
4. Етапи педагогічного процесу.
5. Принципи педагогічного процесу.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Розкрийте сутність педагогічного процесу.
2. Охарактеризуйте структуру педагогічного процесу.
3. Чому серед компонентів педагогічного процесу провідну роль відіграє педагог?
4. Охарактеризуйте основні закономірності педагогічного процесу.
5. Обґрунтуйте необхідність цілісного підходу до застосування на практиці різноманітних педагогічних технологій.
6. Визначте компоненти педагогічного процесу.
7. Які рушійні сили педагогічного процесу?
8. В чому полягає цілісність педагогічного процесу?
9. Які етапи педагогічного процесу?
10. Розкрийте сутність взаємодії як способу організації педагогічного процесу.

11. У чому полягає роль педагогічного завдання в організації педагогічного процесу?

12. Визначте особливості здійснення педагогічного процесу у початковій школі.

Теми наукових повідомлень

1. Організація педагогічного процесу у сучасній початковій школі.

2. Педагогічний процес як система.

3. Цілісний підхід до організації педагогічного процесу.

Основна література

1. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.70-76.

2. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осіпова та ін. – Харків: Бурун Книга, 2009. – С.39-42.

3. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навчальний посібник / С.М.Мартиненко, Л.Л.Хоружа. – К.: МАУП, 2002. – С.18-26.

4. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.112-127.

5. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – С.45-49.

6. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.67-77.

7. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – С.146-159.

Додаткова література

1. Грицай Ю.О. Освіта – школа – вчитель: навчальний посібник / Ю.О.Грицай. – Миколаїв: МДПУ, – 2000. – С.107-127.

2. Книга вчителя початкової школи. Довідково-методичне видання / Упорядник Г.Ф.Древаль, А.М.Заїка. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 182с.

3. Матвієнко О. Виховання школярів: педагогічні задачі та завдання / О.Матвієнко. – К.: ПЦ “Фолітан”, 2005. – 198с.

4. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний посібник / С.В.Омеляненко. – К.: Знання, 2008. – С.33-43.

5. Педагогіка: хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – С.87-108.

6. Педагогічний процес: теорія і практика / За заг. ред. С.О.Сисоєвої // Збірник наукових праць. – Київ, 2009. – Випуск 1. – 176с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Чинники формування особистості молодшого школяра

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

ТЕМА: РОЗВИТОК І ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – суть понять “особистість”, “розвиток”, “формування”; зміст основних теорій розвитку і формування особистості; закономірності і рушійні сили розвитку особистості; структуру особистості; основні напрями розвитку особистості; вікову періодизацію в педагогіці; індивідуальні особливості молодших школярів та їх врахування під час організації навчально-виховного процесу; нерівномірність розвитку учнів початкової школи.

Уміти – визначати основні теорії і напрями розвитку особистості у педагогічній науці; розкривати вікові та індивідуальні особливості молодших школярів; обґрунтовувати нерівномірність розвитку учнів, пояснювати явища акселерації і ретрадації та їх вплив на розвиток особистості школяра; аналізувати особливості розвитку і формування учнів початкової школи.

План заняття

1. Розвиток і формування особистості молодшого школяра. Структура особистості.
2. Закономірності та рушійні сили розвитку особистості.
3. Теорії і напрями розвитку особистості, їх взаємозв'язок.
4. Вікова періодизація в педагогіці.
5. Індивідуальні особливості розвитку учнів.
6. Нерівномірність розвитку молодших школярів.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Проаналізуйте різні підходи до визначення вікової періодизації розвитку особистості.
2. Чим обумовлена необхідність знання вчителем вікових особливостей дітей?
3. Охарактеризуйте динаміку фізичного розвитку дітей дошкільного віку.
4. Обґрунтуйте особливості розвитку психіки та пізнавальної діяльності молодших школярів, підлітків, старшокласників.
5. Якими індивідуальними особливостями характеризується поведінка та особистісний розвиток учнів різних вікових груп?

6. Які можливості відкривають педагогові знання індивідуальних особливостей учнів? Від чого ці особливості залежать?
7. Визначте закономірності розвитку особистості молодшого школяра.
8. Охарактеризуйте структуру особистості.
9. Визначте рушійні сили розвитку особистості молодшого школяра.
10. Охарактеризуйте фактори, які впливають на розвиток молодшого школяра.
11. З'ясуйте відмінності між поняттями “людина”, “індивід”, “індивідуальність”, “особистість”.
12. Охарактеризуйте теорії розвитку особистості.
13. Розкрийте поняття “акселерація” та “ретрадація”.

Теми наукових повідомлень

1. Зарубіжні течії розвитку особистості.
2. Розвиток і формування особистості молодшого школяра.
3. Видатні педагоги про розвиток особистості у різні вікові періоди.

Основна література

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневецький. – К.: Знання, 2008. – С.176-238.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.35-93.
3. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – С.16-27.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.40-69.
5. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – С.35-48.
6. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2004. – С.54-67.
7. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осипова та ін. – Харків: Бурун Книга, 2009. – С.13-21.
8. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С.35-49.
9. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.51-70.

10. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навчальний посібник / С.М.Мартиненко, Л.Л.Хоружа. – К.: МАУП, 2002. – С.26-37.
11. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.52-82.
12. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – С.19-33.
13. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С.97-110.
14. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.39-46; С.53-54.
15. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – С.67-101.

Додаткова література

1. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: Педагогічні концепції. – К.: Школяр, 1997. – 150с.
2. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С.18-25.
3. Костюк Г. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К., 1989. – 608с.
4. Колесніченко Л.А. Основи психології та педагогіки: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л.А.Колесніченко, Л.Л.Борисенко. – К.: КНЕУ, 2002. – С.72-82.
5. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. – 2005. – № 4(5). – С.6-30.
6. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – С.16-24.
7. Педагогіка: хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – С.108-124.
8. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – С.95-107.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

ТЕМА: СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – сутність понять “середовище”, “соціалізація”, “особистість”, “формування”, “розвиток”; особливості природного і

соціального середовища та їх вплив на розвиток і формування особистості молодшого школяра; фактори, які впливають на розвиток і формування особистості; мікрочинники, мезочинники і макрочинники соціалізації особистості; основні сфери соціалізації особистості.

Уміти – обґрунтовувати вплив середовища на розвиток особистості дитини, її духовну і моральну сфери; визначати фактори соціалізації особистості та їх роль у формуванні особистості.

План заняття

1. Вплив середовища на розвиток і формування особистості.
2. Педагогічна характеристика соціального середовища, його виховні функції.
3. Загальна характеристика процесу соціалізації.
4. Класифікація факторів соціалізації.
5. Характеристика факторів соціалізації особистості.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Розкрийте вплив негативних факторів середовища на розвиток особистості дитини.
2. Чому педагогічно недоцільно оберігати дитину від негативних факторів суспільного оточення, ізолювавши її від них?
3. Які виховні функції соціального середовища?
4. Назвіть основні сфери соціалізації особистості.
5. Розкрийте сутність понять “середовище”, “соціалізація”.
6. Розкрийте вплив мікросередовища на розвиток і формування особистості дитини.
7. Середовище, яке оточує людину поділяють на ...?
8. Що таке “соціальне виховання”?
9. Охарактеризуйте сутність понять “соціальне середовище”, “природне середовище” та їх вплив на розвиток і формування особистості.
10. Обґрунтуйте вплив мезочинників соціалізації на формування особистості дитини.
11. Розкрийте особливості процесу соціалізації.
12. Розкрийте сутність понять “сім’я”, “групи ровесників”, “сусідство”, “мікросоціум”, “виховні організації”.
13. Обґрунтуйте вплив макросередовища на розвиток і формування особистості.
14. Розкрийте роль сім’ї у розвитку і формуванні особистості дитини.
15. Визначте вплив класного колективу на формування особистості

молодшого школяра.

Теми наукових повідомлень

1. Середовище як чинник розвитку особистості молодшого школяра.
2. Вплив сім'ї на розвиток і формування особистості дитини.
3. Чинники соціалізації особистості.

Основна література

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – С.239-443.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.39-42.
3. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – С.25-26.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.46-50.
5. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.55-56.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.68-78.
7. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – С.22-27.
8. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С.98-99.
9. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.48-50.
10. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – С.77-96.

Додаткова література

1. Бех І.Д. Виховання особистості: підручник для студентів вищих навчальних закладів / І.Д.Бех. – К.: Либідь, 2008. – 848с.
2. Власова О.І. Основи психології та педагогіки: підручник / О.І.Власова, А.А.Марушкевич. – К., 2011. – 333с.
3. Закон України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №16. – Ст.167.
4. Костюк Г. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г.Костюк. – К., 1989. – 608с.

5. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – С.16-24.
6. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – С.95-107.
7. Соціальна педагогіка: підручник / За ред. А.Й.Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – С.7-14.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

ТЕМА: СПАДКОВІСТЬ І РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – сутність понять “спадковість”, “генотип”, “задатки”, “здібності”, “розвиток”, “формування”; спадкові програми розвитку особистості, детерміновану і варіантну складові програми розвитку; педагогічний аспект успадкування інтелектуальних, спеціальних і моральних якостей особистості; роль спадковості у розвитку особистості молодшого школяра та її врахування в організації навчально-виховного процесу початкової школи.

Уміти – визначати спадкові програми розвитку особистості, розрізнити сутність понять “задатки” і “здібності”, обґрунтовувати вплив спадковості на розвиток особистості молодшого школяра.

План заняття

1. Сутність поняття “спадковість”.
2. Взаємозв’язок розвитку, спадковості і виховання.
3. Спадкові програми розвитку особистості. Генотип і його частини.
4. Задатки та здібності.
5. Вплив спадковості, середовища і виховання на розвиток і формування особистості.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. У чому полягає вплив спадковості на розвиток особистості школяра?
2. Якою мірою цілеспрямоване виховання може усунути спадкові недоліки особистості?
3. Як українська народна педагогіка трактує вплив спадковості на розвиток особистості дитини?
4. Визначте взаємозв’язок розвитку, спадковості і виховання.
5. Розкрийте вплив спадковості на розвиток і формування особистості.

6. У чому полягає детермінована складова спадкової програми розвитку особистості?
7. Які особливості варіантної складової спадкової програми розвитку особистості?
8. Розкрийте сутність понять “задатки” і “здібності”?
9. Розкрийте питання успадкування інтелектуальних якостей особистості.
10. Охарактеризуйте особливості педагогічної роботи з дітьми із спеціальними задатками.

Теми наукових повідомлень

1. Вплив спадковості на розвиток особистості молодшого школяра.
2. Взаємозв'язок розвитку, спадковості і виховання.
3. Народна педагогіка про вплив спадковості на розвиток особистості.

Основна література

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – С.374-443.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.39-42.
3. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – С.24-25.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.42-46.
5. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.55-56.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.61-68.
7. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – С.22-27.
8. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С.98-99.
9. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.46-48.
10. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – С.77-96.

Додаткова література

1. Бех І.Д. Виховання особистості: підручник для студентів вищих

навчальних закладів / І.Д.Бех. – К.: Либідь, 2008. – 848с.

2. Костюк Г. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г.Костюк. – К., 1989. – 608с.

3. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – С.16-24.

4. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – С.95-107.

5. Служинська З. Спадковість людини / З.Служинська. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2012. – 365с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

ТЕМА: РОЛЬ ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – вплив виховання на розвиток і формування особистості молодшого школяра; мету і завдання сучасного українського виховання; умови і фактори визначення цілей виховання; ідеали українського національного виховання; зміст морального, естетичного, фізичного, розумового, трудового виховання; напрями зарубіжної педагогіки про мету виховання; надбання народної педагогіки про мету та ідеал виховання.

Уміти – визначати мету і завдання виховання на сучасному етапі розвитку держави; розкривати особливості здійснення виховної роботи у загальноосвітній школі першого ступеня; складати програму цілеспрямованого впливу на формування певних якостей особистості молодшого школяра.

План заняття

1. Виховання як суттєвий чинник розвитку і формування особистості школяра.

1. Мета і завдання виховання в сучасній школі.

2. Зарубіжна педагогіка про мету виховання.

3. Ієрархія виховних цілей. Умови і фактори визначення цілей виховання.

4. Ідеал українського виховання.

5. Народна педагогіка про мету та ідеал виховання.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Доведіть, що мета виховання має об'єктивний характер і узагальнено виражає ідеал людини.

2. У зв'язку з чим ідеали різних людей можуть різнитися за змістом, структурою та дієвістю?
3. За якими напрямками необхідно здійснювати виховну роботу і які завдання слід вирішувати, щоб сформувати всебічно розвинену людину?
4. В чому полягає мета виховання в сучасній педагогіці?
5. Який ідеал українського виховання?
6. На яких засадах будується сучасний український виховний потенціал?
7. Охарактеризуйте умови та фактори визначення цілей виховання.
8. Визначте ідеал виховання у народній педагогіці.
9. Розкрийте завдання основних напрямів всебічного розвитку особистості.
10. Визначте поняття мета, ідеал, мета виховання.
12. Які фактори впливають на формування мети виховання.
13. Чому виховання вважають вирішальним фактором у розвитку і формуванні особистості людини?
14. Як трактує вплив середовища і виховання на розвиток особистості українська народна педагогіка?

Теми наукових повідомлень

1. Мета і завдання національного виховання.
2. Роль виховання у розвитку і формуванні особистості молодшого школяра.
3. Ідеал сучасного українського виховання.

Основна література

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – С.239-443.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.46-48.
3. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – С.26-27.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.50-53.
5. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – С.29-35.
6. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський,

- В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2004. – С.68-76.
7. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С.31-35.
8. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.55-56.
9. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.78-104.
10. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – С.16-24; С.30-34.
11. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – С.22-27.
12. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С.98-102.
13. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – С.95-107.
14. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.50-51; С.55-67.
15. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – С.42-66; С.77-96.

Додаткова література

1. Ващенко Г. Виховний ідеал / Г.Ващенко. – Полтава: Полтавський вісник, 1992. – 190с.
2. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
3. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С.18-25.
4. Національна доктрина розвитку освіти України // Освіта України. – 2002. – 23 квітня. – С.4-6.
5. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. – 2005. – № 4(5). – С.6-30.
6. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний посібник / С.В.Омеляненко. – К.: Знання, 2008. – С.44-54.
7. Педагогіка: хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – С.125-160.
8. Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання / М.Г.Стельмахович. – Івано-Франківськ, 1996. – 354с.
9. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка /

М.Г.Стельмахович. – К.: ІЗМН, 1997. – 232с.

10. Янів В. Українська вдача і наш виховний ідеал / В.Янів. – Мюнхен-Тернопіль, 1992. – 167с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

ТЕМА: ДІЯЛЬНІСТЬ, СПІЛКУВАННЯ І РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

У результаті підготовки до заняття студенти повинні:

Знати – сутність понять “діяльність”, “спілкування”, “активність”; компоненти діяльності; вплив діяльності на розвиток і формування особистості; основні види діяльності; особливості змісту і мети різних видів діяльності учнів початкової школи; роль спілкування у розвитку особистості дитини та його врахування в організації навчально-виховного процесу початкової школи.

Уміти – визначати підбір основних видів діяльності молодших школярів задля їх розвитку і формування; обґрунтовувати значення спілкування у розвитку учнів загальноосвітньої школи І ступеня.

План заняття

1. Діяльність як фактор формування особистості молодшого школяра.
2. Суть, зміст і мета діяльності.
3. Основні види діяльності молодших школярів.
4. Спілкування і його значення в розвитку особистості.

Питання для фронтальної бесіди і дискусій

1. Який вид діяльності особливо впливає на розвиток особистості учнів молодшого шкільного віку?
2. У чому полягає вплив діяльності на розвиток особистості молодшого школяра?
3. Назвіть та охарактеризуйте основні види діяльності молодших школярів.
4. Розкрийте особливості спілкування як чинника формування особистості учня початкової школи.
5. Визначте поняття “діяльність”, “спілкування”, “активність”.
6. Визначте взаємозв’язок діяльності, спілкування і виховання у розвитку особистості молодшого школяра.
7. Які основні компоненти діяльності?
8. У чому полягає суть пізнавальної активності молодших школярів?
9. Розкрийте зміст і мету проведення ігрової діяльності у початковій школі?
10. Визначте зміст і мету трудової діяльності молодших школярів.

11. У чому полягає роль спілкування у розвитку особистості дитини.

Теми наукових повідомлень

1. Діяльність як чинник розвитку і формування особистості.
2. Роль спілкування у розвитку особистості молодшого школяра.
3. Взаємозв'язок діяльності, спілкування і виховання у розвитку особистості.

Основна література

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневецький. – К.: Знання, 2008. – С.374-443.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – С.39-42.
3. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – С.53-55.
4. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – С.48-58.
5. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – С.58-60.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – С.78-82.
7. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – С.52-53.
8. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – С.77-96.

Додаткова література

1. Власова О.І. Основи психології та педагогіки: підручник / О.І.Власова, А.А.Марушкевич. – К., 2011. – 333с.
2. Колесніченко Л.А. Основи психології та педагогіки: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л.А.Колесніченко, Л.Л.Борисенко. – К.: КНЕУ, 2002. – С.92-124.
3. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – С.16-24.
4. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – С.95-107.
5. Струманський В.П. Виховна робота в національній школі / В.П.Струманський. – К.: ІЗМН, 1997. – 184с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента є основним шляхом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час, у процесі якої здійснюється самоосвіта студента, яка сприяє поглибленню, розширенню і більш міцному засвоєнню знань. Вона передбачає вдосконалення творчої діяльності особистості для отримання й закріплення здобутих наукових знань, опанування новими навичками пізнання, формування наукового світогляду та особистісних переконань щодо використання отриманих знань і навичок у практичній діяльності.

Самостійна робота студентів під час вивчення даного курсу передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного курсу; підготовку до аудиторних занять і виконання відповідних завдань з означеної теми; виконання самостійних завдань на практичних заняттях; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань; підбір та огляд педагогічної преси, а також літературних джерел за заданою проблематикою навчальної дисципліни; написання реферату, добір цитат, виписок і тез з певної проблеми; реферування науково-педагогічної літератури; складання таблиць і схем; аналіз і вирішення конкретної педагогічної ситуації чи проблеми; виконання певних видів практичної роботи.

Для результативності самостійної роботи студентів необхідно дотримуватися таких умов, як наявність відповідної навчально-методичної бази; чітка організація, діагностика та самоаналіз виконаної колективної, групової та індивідуальної навчально-професійної діяльності студентів; урахування психологічних особливостей кожного студента; розуміння викладачем вагомості даного виду навчальної роботи для формування сучасного спеціаліста з високим рівнем соціальних компетенцій; оволодіння викладачем прийомами організації самостійної роботи студентів, яка вимагає від нього високої педагогічної майстерності і особливих особистих якостей; рівень загальної підготовки студентів, володіння ними прийомами самостійної роботи; усвідомлення студентами цілей

самостійної роботи, її значущості для навчальної, а потім і практичної діяльності; самоосвіта, самовиховання і самодисципліна студента, його вміння працювати з науковою літературою та іншими засобами навчання.

Самостійна робота студентів у вищому навчальному закладі забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями для самостійної роботи, навчальною і методичною літературою, навчальними посібниками й предметними програмами, тематичними і педагогічними словниками, енциклопедіями, відповідною науково-педагогічною літературою, періодичними виданнями тощо.

За виконанням самостійної роботи здійснюється контроль, формами якого може бути усне опитування на практичних заняттях, колоквиум, перевірка письмових робіт, написання науково-дослідних, індивідуальних, творчих завдань, рефератів, опитування на іспиті (якщо питання чи теми для самостійної роботи не входили до розглянутих на практичному занятті) та ін.

Самостійна робота сприяє формуванню у студентів навичок самостійної творчої роботи, розвитку у майбутніх спеціалістів спеціальних і загальнонавчальних умінь, які складають основу майбутньої професійної діяльності, створює передумови для досягнення ними евристичного або творчого рівня пізнавальної активності, вміння вчитися і самовдосконалюватися протягом усього життя.

Організація самостійної роботи студентів з даної навчальної дисципліни забезпечує самовдосконалення знань щодо сутності, змісту і специфіки сучасної педагогіки; формування умінь і навичок самооцінки педагогічних явищ і процесів як загальних, так і професійно спрямованих; розвиток комунікативних здібностей, умінь і навичок індивідуального та колективного спілкування; самопізнання основних проблем організації та методики педагогічної діагностики навколишньої дійсності і майбутньої професійної діяльності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретичні основи дисципліни “Загальні основи педагогіки”

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Занотуйте міркування видатних педагогів про педагогіку як науку, мистецтво чи технологію.
2. Занотуйте міркування видатних педагогів про значення педагогічної науки у формуванні особистості дитини.
3. Випишіть погляди А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського про роль педагогічної теорії у діяльності вчителя.
4. Випишіть судження К.Д.Ушинського про роль педагогічної діяльності.
5. Підберіть цитати з художніх і наукових текстів до даної теми.
6. Знайдіть збірники прислів'їв та приказок і проаналізуйте їх з точки зору наявних у них виховних настанов.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.
2. Проаналізуйте особливості становлення педагогіки як науки.
3. Іноді кажуть: “Психологія без педагогіки безкорисна, педагогіка без психології безсильна?”. У чому, на Вашу думку, суть цього формулювання?
4. Педагогіка запозичає і використовує поняття інших наук. Чому при цьому вона залишається самостійною наукою?
5. Проаналізуйте передачі телебачення з метою визначення у них педагогічних думок.
6. Ознайомтесь з однією із праць М.Стельмаховича з проблем народної педагогіки і випишіть 2-3 приклади, які підтверджують педагогічну мудрість українського народу.
7. Проаналізуйте визначення понять “педагогіка”, “виховання”, “навчання”, “освіта”, подані у різних навчальних посібниках з педагогіки. Виберіть ті, які, на Вашу думку, найбільш повно відображають суть цих понять. Обґрунтуйте свою точку зору.
8. Теми рефератів та повідомлень:
 - а) Що таке педагогіка: наука чи мистецтво?
 - б) Функції педагогічної науки: теоретична, практична і прогностична.

- в) Що дає сучасному вчителеві педагогічна наука?
- г) Зв'язок педагогіки з гуманітарними дисциплінами.
- д) У чому зв'язок педагогіки з біологічними дисциплінами?
- е) Історичні аспекти виникнення педагогіки.

Творчий рівень:

1. Складіть термінологічний словник по даній темі на основі аналізу літератури. Для цього випишіть по 2-3 варіанти визначень кожного ключового терміну, що пропонуються авторами.
2. Співвідношення основних категорій педагогіки (досвід побудови наочного посібника, опорної схеми, кросворду).
3. Структура системи педагогічних наук (досвід побудови наочного посібника, опорної схеми).
4. Складіть кросворд до теми: “Предмет і завдання педагогіки”.

ТЕМА 2. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Із підручника “Теоретичні основи педагогіки” (За ред. О.Вишневського) випишіть і опрацюйте систему цінностей.
2. Занотуйте міркування видатних педагогів про особистість учителя.
3. Використовуючи науково-педагогічну літературу, визначте особливості методологічної культури вчителя початкової школи.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.
2. Спроектуйте філософські концепції і системи на педагогічну науку.
3. Проаналізуйте філософську систему гуманізму в освіті.
4. Визначте систему цінностей вчителя початкової школи.
5. Реферати і повідомлення:
 - а) У якому співвідношенні знаходяться поняття “культура” і “методологічна культура”?
 - б) За якими критеріями можна судити про сформованість методологічної культури майбутніх учителів?

Творчий рівень:

1. Складіть словничок педагогічних термінів по даній темі.
2. Обґрунтуйте свою точку зору на місце цінностей у педагогічному процесі.
3. Обґрунтуйте принцип гуманізму в освіті.
4. Визначте систему цінностей в сучасній освіті.

ТЕМА 3. СИСТЕМА ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Законспекуйте Закони України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про вищу освіту”, “Про позашкільну освіту”.
2. Проаналізуйте та выпишіть статті із Законів України про систему освіти в Україні, її структуру, завдання, принципи.
3. Розкрийте особливості різних типів навчальних закладів.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.
2. Проаналізуйте якою мірою і якими шляхами реалізуються у нашій державі вимоги принципів освіти.
3. Із Законів України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про вищу освіту”, “Про позашкільну освіту” выпишіть і змоделюйте систему освіти в Україні.
4. Проаналізуйте працю Я.А.Коменського “Закони добре організованої школи”.
5. Реферати і повідомлення:
 - а) Яку роль у системі освіти відіграють позашкільні освітньо-виховні заклади?
 - б) Актуальні проблеми розвитку шкільної освіти.
 - в) Особливості організації навчально-виховного процесу у різних типах освітніх закладів.
 - г) Альтернативні заклади освіти.

Творчий рівень:

1. Складіть словничок педагогічних термінів по даній темі на основі аналізу літератури.
2. Структура системи освіти в Україні (досвід побудови наочного посібника, опорної схеми).
3. Управління освітою в Україні (досвід побудови наочного посібника, опорної схеми).
4. Складіть модель системи освіти в Україні.

ТЕМА 4. МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Із підручника “Педагогіка” выпишіть різні підходи до класифікації методів науково-педагогічних досліджень.

2. Визначте групу методів дослідження, за допомогою яких можна дослідити особливості розвитку молодшого школяра.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.
2. Опрацюйте тестові завдання, запропоновані у підручнику “Практикум з педагогіки” (О.А.Дубасенюк).
3. Сформулюйте науково-методологічний апарат (актуальність, предмет, об’єкт, мета, завдання, методи) обраної теми дослідження.
4. Яким вимогам повинні відповідати результати науково-педагогічного дослідження?
5. Опишіть алгоритм наукового дослідження.
6. Доберіть систему методів, яку, на Вашу думку, слід використати для визначення рівня згуртованості класного колективу.
7. Доберіть систему методів, яку, на Вашу думку, слід використати для визначення рівня вихованості учня.
8. Доберіть систему методів, яку, на Вашу думку, слід використати для вивчення мотивів навчання учня.
9. Реферати і повідомлення:
 - а) Чи потрібно вчителю самостійно проводити в школі науково-педагогічні дослідження чи це справа вчених-професіоналів?
 - б) Як ви вважаєте, які напрямки навчального і наукового дослідження актуальні для сучасної школи?

Творчий рівень:

1. Складіть словничок педагогічних термінів по даній темі.
2. Розробіть анкету для визначення рівня готовності учнів до самовиховання.
3. Складіть анкету для визначення позанавчальних інтересів і захоплень школярів, враховуючи їхній вік.
4. Розробіть тести для учнів молодшого шкільного віку.
5. Розробіть рекомендації щодо використання методу бесіди та інтерв’ю у початковій школі.
6. Складіть рекомендації щодо застосування у початковій школі методів експерименту, анкетування, спостереження тощо.

ТЕМА 5. ЗМІСТ ОСВІТИ

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Занотуйте міркування видатних педагогів про зміст освіти.
2. Занотуйте особливості визначення змісту освіти в історії школи і

педагогічної науки.

3. Підберіть приклади народної педагогіки, які б характеризували особливості освіти і виховання молодшого школяра.

4. Складіть бібліографію методичних посібників, публікацій, журналів з питань формування змісту освіти.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.

2. Проаналізуйте Державний стандарт загальної середньої освіти, Стандарт початкової освіти.

3. Розкрийте можливості змісту шкільних підручників у формуванні особистості молодшого школяра.

4. Реферати і повідомлення:

а) Особливості змісту освіти в сучасних умовах розвитку держави.

б) Мета і зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі I ступеня.

Творчий рівень:

1. Складіть словничок педагогічних термінів по даній темі на основі аналізу педагогічної літератури.

2. Користуючись довідниками, статистичними даними, розповідями батьків і старших членів родини, підготуйте історичну розвідку “Особливості розвитку освіти в моєму селі (місті) у XX столітті”.

3. Компоненти змісту освіти (досвід побудови наочного посібника, опорної схеми).

ТЕМА 6. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ЯК СИСТЕМА

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Занотуйте міркування видатних педагогів про цілісність педагогічного процесу.

2. Випишіть педагогічні погляди А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського про особливості організації педагогічного процесу.

3. Охарактеризуйте зміст понять “педагогічна ситуація”, “педагогічна задача”.

4. Розкрийте сутність педагогічної взаємодії.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.

2. Проаналізуйте педагогічний процес з погляду реалізації його принципів.

3. Проаналізуйте педагогічний процес, виходячи із врахування його

закономірностей.

4. Реферати і повідомлення:

а) Педагогічна взаємодія – оптимальний спосіб організації педагогічного процесу у початковій школі.

б) Педагогічна ситуація як найменша структурна частина педагогічного процесу.

в) Цілісність педагогічного процесу.

Творчий рівень:

1. Змодельуйте педагогічну ситуацію.

2. Доберіть декілька педагогічних ситуацій, які розкривають процес формування у молодших школярів певних якостей.

3. Складіть опорні схеми до теми: закономірності і рушійні сили педагогічного процесу; етапи педагогічного процесу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Чинники формування особистості молодшого школяра

ТЕМА 7. РОЗВИТОК І ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Занотуйте міркування видатних педагогів і філософів про вікову періодизацію та особливості розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

2. Занотуйте міркування психологів про вікову періодизацію у психології.

3. Занотуйте міркування фізіологів про вікову періодизацію у фізіології.

4. Підберіть цитати з художніх і наукових текстів, прислів'я і приказки про розвиток і формування особистості.

5. Підберіть приклади з народної педагогіки про особливості розвитку і формування особистості.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.

2. Розкрийте особливості розвитку учнів молодшого шкільного віку.

3. Від яких факторів залежить нерівномірність розвитку дітей?

4. Запропонуйте своє пояснення явища акселерації.

5. Проілюструйте на конкретних прикладах врахування вікових та

індивідуальних особливостей молодших школярів у діяльності вчителя початкової школи.

6. Реферати і повідомлення:

а) Причини виникнення нерівномірності розвитку молодшого школяра.

б) Теорії виникнення явища акселерації.

в) Зарубіжні теорії розвитку особистості.

г) Вікова періодизація у поглядах видатних педагогів.

Творчий рівень:

1. Поясніть, чому деякі психологи стверджують, що особистістю стають двічі: в 3 роки і в підлітковому віці?

2. Поясніть вислів: “Особистістю стають, індивідуальність відстоюють”.

3. Проаналізуйте навчально-виховний стан сучасної школи і напишіть міні-твір, як початкова школа враховує індивідуальні та вікові особливості молодших школярів.

4. Структура особистості (досвід побудови наочного посібника, опорної схеми).

5. Складіть словничок педагогічних термінів по даній темі на основі аналізу літератури, виписавши по 2-3 варіанти визначень кожного ключового терміну, що пропонуються авторами.

ТЕМА 8. СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Занотувати міркування вчених про вплив середовища на формування особистості школяра.

2. Підібрати цитати з художніх і наукових текстів, прислів'я і приказки про вплив середовища на розвиток і формування особистості дитини.

3. Підберіть приклади з народної педагогіки про вплив середовища на формування особистості молодшого школяра.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.

2. Проаналізуйте вплив сім'ї та ровесників на розвиток і формування особистості молодшого школяра.

3. Реферати і повідомлення:

а) Роль етносу в процесі соціалізації людини.

б) Вплив факторів сімейного неблагополуччя на формування особистості дитини.

в) Вплив сім'ї на формування особистості молодшого школяра.

Творчий рівень:

1. Напишіть міні-твір на тему “Соціально-педагогічні особливості гірського середовища та його вплив на формування особистості дитини”.

2. Чинники соціалізації особистості (досвід побудови наочного посібника, опорної схеми).

3. Підготуйте текст бесіди для батьків на тему “Роль середовища у вихованні дитини”.

ТЕМА 9. СПАДКОВІСТЬ І РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Занотувати міркування педагогів про значення спадковості у розвитку особистості школяра.

2. Підібрати цитати з художніх і наукових текстів, прислів'я і приказки про вплив спадковості на розвиток особистості.

3. Підберіть приклади з народної педагогіки про вплив спадковості на формування особистості молодшого школяра.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.

2. Обґрунтуйте на конкретних прикладах вплив спадковості на формування особистості дитини.

3. Проаналізуйте зміст роботи вчителя у напрямі розвитку творчих здібностей молодших школярів.

4. Реферати і повідомлення:

а) У чому полягають особливості взаємодії соціального і біологічного в розвитку особистості?

б) Роль спадковості у розвитку і формуванні особистості молодшого школяра.

в) Визначення задатків і здібностей дітей та їх врахування вчителем початкової школи в організації навчально-виховного процесу.

г) Педагогічні умови розвитку здібностей молодшого школяра.

Творчий рівень:

1. Спробуйте проаналізувати, що ви успадкували від батьків і своїх предків. З цією метою побудуйте генеалогічне дерево своєї сім'ї. Особливу увагу зверніть на задатки до певного виду діяльності, що

проявляються у вашій сім'ї.

2. Проаналізуйте особливості розвитку здібностей молодших школярів у сільській малокомплектній школі.

ТЕМА 10. РОЛЬ ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Занотуйте міркування видатних педагогів про мету та ідеал виховання.
2. Підібрати цитати з художніх і наукових текстів, прислів'я і приказки про роль виховання у розвитку особистості.
3. Підберіть приклади з народної педагогіки про вплив середовища на формування особистості молодшого школяра.
4. Користуючись творами видатних педагогів виберіть цитати про особливості виховання молодших школярів.
5. Знайдіть збірники прислів'їв та приказок і проаналізуйте їх з точки зору наявних у них виховних настанов. Порівняйте близькі за змістом прислів'я різних народів.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.
2. Проаналізуйте Концепцію національного виховання, Державну національну програму "Освіта" (Україна ХХІ століття), Національну доктрину розвитку освіти і на їх основі визначте мету та завдання виховання.
3. Прослідкуйте, як у процесі історичного розвитку змінювався зміст поняття "всебічний гармонійний розвиток особистості".
4. Як формувалися цілі виховання в історії суспільного розвитку і педагогічної думки?
5. Проаналізуйте передачі телебачення з метою визначення їх впливу на виховання молодших школярів.
6. Реферати і повідомлення:
 - а) Засоби народної педагогіки про мету та ідеал виховання.
 - б) На яких засадах будується сучасний український виховний потенціал?
 - в) Ідеали козацького виховання.
 - г) Зарубіжна педагогіка про мету виховання.

Творчий рівень:

1. Запропонуйте свою програму виховання сучасної дитини.

2. Поясніть роль ідеалу для становлення і формування особистості дитини.
3. Напишіть міні-твір “Роль виховання у формуванні особистості дитини у сучасних умовах розвитку держави”.
4. Організуйте дискусію на тему “Чи потрібні дитячі виховні організації?”

ТЕМА 11. ДІЯЛЬНІСТЬ, СПІЛКУВАННЯ І РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Завдання для самостійного пошуку

Репродуктивний рівень:

1. Занотуйте міркування видатних педагогів про діяльність, спілкування і розвиток молодшого школяра.
2. Підбрати цитати з художніх і наукових текстів, прислів'я і приказки про вплив діяльності і спілкування на розвиток особистості.
3. Підберіть приклади з народної педагогіки про вплив діяльності і спілкування на формування особистості молодшого школяра.
4. Користуючись творами видатних педагогів виберіть цитати про особливості організації діяльності та спілкування з учнями молодшого шкільного віку.

Частково-пошуковий рівень:

1. Складіть бібліографічний список із даної теми.
2. Обґрунтуйте вплив діяльності на розвиток молодшого школяра.
3. Охарактеризуйте значення спілкування у розвитку особистості дитини.
4. Реферати і повідомлення:
 - а) Спілкування і розвиток особистості.
 - б) Вплив засобів комунікації на формування особистості молодшого школяра.
 - в) Значення активності у розвитку особистості молодшого школяра.
 - г) Діяльність як чинник розвитку особистості молодшого школяра.

Творчий рівень:

1. Складіть словничок педагогічних термінів до даної теми.
2. Сформулюйте власні погляди щодо створення умов для розвитку особистості у процесі діяльності.
3. Обґрунтуйте свою точку зору на роль і значення спілкування у формуванні особистості молодшого школяра.
4. Складіть виступи перед учнями, вчителями, батьками на тему: “Найбільше щастя людини це можливість спілкування”.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех І.Д. Виховання особистості: підручник для студентів вищих навчальних закладів / І.Д.Бех. – К.: Либідь, 2008. – 848с.
2. Бучківська Г.В. Розвиток В.О.Сухомлинським теорії і практики виховання особистості в учнівському колективі / Г.В.Бучківська. – Хмельницький, 2007. – 170с.
3. Ващенко Г. Виховний ідеал / Г.Ващенко. – Полтава: Полтавський вісник, 1992. – 190с.
4. Вишневський О. Теоретичні основи педагогіки: курс лекцій / О.Вишневський, О.Кобрій, М.Чепіль. – Дрогобич: Відродження, 2001. – 268с.
5. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник / О.Вишневський. – К.: Знання, 2008. – 566с.
6. Власова О.І. Основи психології та педагогіки: підручник / О.І.Власова, А.А.Марушкевич. – К., 2011. – 333с.
7. Волкова Н.П. Педагогіка: навчальний посібник / Н.П.Волкова. – К.: Академвидав, 2007. – 616с.
8. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія: навчальний посібник / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. – К.: Вища школа, 1995. – 237с.
9. Галузяк В.М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / В.М.Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 416с.
10. Гончаренко С. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С.Гончаренко. – К., 1995. – 46с.
11. Грицай Ю.О. Освіта – школа – вчитель: навчальний посібник / Ю.О.Грицай. – Миколаїв: МДПУ, – 2000. – 221с.
12. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
13. Енциклопедія освіти / За ред. В.Кременя. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040с.
14. Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І.В.Зайченко. – К.: “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – 528с.
15. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №20. – Ст.134.

16. Закон України “Про загальну середню освіту” // Освіта України. – 1999. – № 25. – С.5.
17. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 1996. – 36с.
18. Закон України “Про позашкільну освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №46. – Ст.134.
19. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / Упор. О.О.Любар. – К.: Знання, 2003. – 342с.
20. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: навчальний посібник / М.Д.Касьяненко. – К.: Вища школа, 1993. – 320с.
21. Кіт Г.Г. Українська народна педагогіка: курс лекцій / Г.Г.Кіт, Г.С.Тарасенко. – Вінниця: Едельвейс і К, 2008. – 301с.
22. Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОПОППЮ, 2006. – 328с.
23. Книга вчителя початкової школи. Довідково-методичне видання / Упор. Г.Ф.Древаль, А.М.Заїка. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 182с.
24. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В.В.Ковальчук, Л.М.Моїсєєв. – К.: Видавничий дім “Професіонал”, 2008. – 240с.
25. Колесніченко Л.А. Основи психології та педагогіки: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л.А.Колесніченко, Л.Л.Борисенко. – К.: КНЕУ, 2002. – 157с.
26. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80с.
27. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: Педагогічні концепції. – К.: Школяр, 1997. – 150с.
28. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С.18-25.
29. Концепція позашкільної освіти та виховання // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1997. – № 7. – С.28.
30. Костюк Г. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г.Костюк. – К., 1989. – 608с.
31. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омелянєнко. – К.: Знання-Прес, 2004. – 445с.
32. Курлянд З.Н. Педагогіка: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, Т.Ю.Осипова та ін. – Харків: Бурун Книга, 2009. – 304с.
33. Левченко Т.І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах / Т.І.Левченко. – Вінниця: Нова книга, 2002. –

512с.

34. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В.С.Лозниця. – К.: ЕксОб, 2000. – 304с.
35. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів / В.І.Лозова, Г.В.Троцько. – Харків, 1997. – 338с.
36. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні / П.Г.Лузан, О.В.Васюк, О.М.Бернова. – К.: НАУ, 2007. – 302с.
37. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти / В.С.Лутай. – К.: Магістр-5, 1996. – 256с.
38. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О.О.Любар, М.Г.Стельмахович, Д.Т.Федоренко. – К.: Т-во “Знання” КОО, 2003. – 456с.
39. Мажник Н.А. Психологія і педагогіка: навчальний посібник / Н.А.Мажник, Л.О.Сасіна. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2003. – 199с.
40. Мазоха Д.С. Педагогіка: навчальний посібник / Д.С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 232с.
41. Макаренко А.С. Лекції про виховання дітей / А.С.Макаренко. – К.: Рад. школа, 1948. – 91с.
42. Макаренко А.С. Методика організації виховного процесу / А.С.Макаренко. – К.: Рад. школа, 1951. – 100с.
43. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник / С.П.Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – 667с.
44. Мартиненко С.М. Загальна педагогіка: навчальний посібник / С.М.Мартиненко, Л.Л.Хоружа. – К.: МАУП, 2002. – 176с.
45. Матвієнко О. Виховання школярів: педагогічні задачі та завдання / О.Матвієнко. – К.: ПЦ “Фолітан”, 2005. – 198с.
46. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник / Н.Є.Мойсеюк. – К., 2007. – 656с.
47. Науково-дослідна робота в закладах освіти: методичний посібник / Укл. Ю.О.Турапов, В.І.Урусський. – Тернопіль: АСТОН, 2001. – 140с.
48. Національна доктрина розвитку освіти України // Освіта України. – 2002. – 23 квітня. – С.4-6.
49. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. – 2005. – № 4(5). – С.6-30.
50. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навчальний

- посібник / С.В.Омельяненко. – К.: Знання, 2008. – 391с.
51. Основи духовного життя українського суспільства та розвиток особистості: матеріали наук. конф. за підсумками виконання комплексної цільової програми / Відп. ред. М.І.Панов. – Харків, 2004. – 168с.
52. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермяков, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавришина. – К.: Знання, 2006. – 252с.
53. Педагогіка: навчальний посібник / Упор. І.М.Богданова та ін. – Харків: ТОВ “Одісей”, 2003. – 352с.
54. Педагогіка: хрестоматія / Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омельяненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 700с.
55. Педагогічна практика та філософія освіти: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава: ПОПОПП, 1997. – 178с.
56. Полякова Г.А. Педагогіка: навчальний посібник / Г.А.Полякова, Т.А.Борова. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2011. – 374с.
57. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2002. – 482с.
58. Практикум з педагогіки: навчальний посібник / За заг. ред. О.А.Дубасенюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 464с.
59. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси (X – початок XX ст.) / За ред. М.Д.Ярмаченка. – К.: Рад. школа, 1991. – 381с.
60. Руденко Ю. Основи сучасного українського виховання / Ю.Руденко. – К.: Вид-во ім.О.Теліги, 2003. – 328с.
61. Служинська З. Спадковість людини / З.Служинська. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2012. – 365с.
62. Соціальна педагогіка: підручник / За ред. А.Й.Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 256с.
63. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка / М.Г.Стельмахович. – К.: Рад. школа, 1985. – 312с.
64. Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання / М.Г.Стельмахович. – Івано-Франківськ, 1996. – 354с.
65. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка / М.Г.Стельмахович. – К.: ІЗМН, 1997. – 232с.
66. Струманський В.П. Виховна робота в національній школі / В.П.Струманський. – К.: ІЗМН, 1997. – 184с.

67. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5-ти т. / В.О.Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1976. – Т.1. – 654с.
68. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5-ти т. / В.О.Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1976. – Т.2. – 670с.
69. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5-ти т. / В.О.Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1977. – Т.3. – 670с.
70. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5-ти т. / В.О.Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1976. – Т.4. – 640с.
71. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5-ти т. / В.О.Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1977. – Т.5. – 639с.
72. Трухін І.О. Основи шкільного виховання / І.О.Трухін, О.Т.Шпак. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 368с.
73. Українська етнопедагогіка у контексті розвитку сучасних теорій виховання та навчання: науково-методичний збірник / За заг. ред. Н.Лисенко. – Івано-Франківськ: Плай, 2005. – 300с.
74. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: в 2-х т. / К.Д.Ушинський. – К.: Радянська школа, 1983. – Т.1. – 288с.
75. Филипчук В.С. Народна педагогіка у вихованні дітей: навчальний посібник / В.С.Филипчук, Н.О.Шваб. – Чернівці: Рута, 2002. – 43с.
76. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / А.С.Філіпенко. – К.: Академвидав, 2005. – 208с.
77. Філософія виховання: навчальний посібник для студентів педвузів / Упор. М.Д.Култаєва. – Харків: ПДПУ, 2001. – 272с.
78. Філософія освіти в сучасній Україні: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Філософія освіти та стан її розробки в Україні”. – К: ІЗМН, 1997. – 544с.
79. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 560с.
80. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Г.С.Цехмістрова. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2006. – 240с.
81. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів / П.М.Щербань. – К.: Вища школа, 2002. – 215с.
82. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560с.
83. Янів В. Українська вдача і наш виховний ідеал / В.Янів. – Мюнхен-Тернопіль, 1992. – 167с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

1. Педагогіка - це:

- а) особлива сфера суспільної діяльності з виховання людини, складовими частинами якої є освіта та навчання;
- б) наука про виховання людини;
- в) цілеспрямований та організований процес формування особистості;
- г) наука, що вивчає процеси виховання, навчання і розвитку особистості.

2. Основні педагогічні категорії:

- а) загальна педагогіка, історія педагогіки, методика вивчення окремих дисциплін;
- б) народна педагогіка, духовна педагогіка, світська педагогіка;
- в) навчання, виховання, освіта, розвиток, формування;
- г) викладання, учіння, освіта, навчання, виховання.

3. Що визначило розвиток педагогіки як науки?

- а) біологічний закон збереження роду;
- б) турбота батьків про щастя дітей;
- в) об'єктивна необхідність у спеціальній підготовці людини до життя і праці;
- г) розвиток і ускладнення виробництва.

4. Предметом педагогіки є:

- а) підготовка підростаючого покоління до життя;
- б) розробка правил, рекомендацій щодо реалізації виховання;
- в) засвоєння людиною соціально-культурного досвіду;
- г) процес цілеспрямованого розвитку і формування людської особистості в умовах її навчання, виховання й освіти.

5. Завдання педагогіки:

- а) передати людині знання, вміння, навички;
- б) вивчення проблем виховання та навчання людей;
- в) розкриття закономірностей і механізмів освоєння людиною суспільного досвіду;
- г) визначення мети та завдань виховання; дослідження методів і форм організації навчально-виховного процесу; вироблення нових педагогічних технологій виховання.

6. Назвати розділи загальної педагогіки:

- а) дошкільна педагогіка та педагогіка загальноосвітньої школи;
- б) дошкільна педагогіка, педагогіка загальноосвітньої школи та

педагогіка вищої школи;

в) загальні основи педагогіки, теорія навчання, теорія виховання, школознавство;

г) дошкільна педагогіка, педагогіка загальноосвітньої школи, педагогіка професійно-технічної освіти та педагогіка вищої школи;

7. Навчання - це:

а) цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої засвоюються знання, формуються вміння та навички;

б) передача учням знань, умінь і навичок;

в) передача знань, умінь і навичок від одного покоління до іншого;

г) цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої відбувається засвоєння знання.

8. Виховання - це:

а) спеціально організований педагогічний процес, у ході якого здійснюється цілеспрямований вплив на особистість із метою формування певних якостей;

б) передача знань про норми та правила поведінки людей;

в) передача підростаючому поколінню культурно-історичного досвіду народу;

г) передача і засвоєння людиною соціально-культурного досвіду поколінь.

9. Освіта - це:

а) процес засвоєння знань, умінь, навичок;

б) формування моральних якостей особистості;

в) процес і результат оволодіння системою наукових знань, умінь і навичок, формування на їх основі світогляду, моральних якостей особистості, розвитку її творчих сил і здібностей.

г) цілеспрямований та організований процес формування особистості.

10. Розвиток - це:

а) пристосування людини до оточуючого світу;

б) ряд внутрішньо пов'язаних, послідовних і прогресивних змін, що відбуваються з організмом людини від народження і до кінця життя і характеризують рух людини від нижчих до вищих рівнів її життєдіяльності;

в) природні задатки людини, які виявляються у процесі життя і сприяють соціалізації людини;

г) становлення людини як соціальної істоти, яке відбувається у процесі життєдіяльності.

11. Систему педагогічних наук складають:

- а) загальні основи педагогіки, теорія навчання, теорія виховання, школознавство;
- б) педагогіка, психологія, анатомія, фізіологія, філософія;
- в) загальна педагогіка (базова дисципліна), загальнопедагогічні науки (вікова педагогіка, соціальна, спеціальна педагогіка), функціональні педагогічні науки (педагогіка професійно-технічної освіти, вищої школи, галузеві педагогіки та ін.), історія педагогіки, порівняльна педагогіка;
- г) дошкільна педагогіка, педагогіка загальноосвітньої школи, педагогіка професійно-технічної освіти, педагогіка вищої школи;

12. Метод педагогічного дослідження - це:

- а) шлях, спосіб пізнання педагогічної діяльності;
- б) усвідомлене уявлення кінцевого результату певної діяльності;
- в) виявлення закономірностей і законів педагогічного дослідження;
- г) організоване дослідження педагогічного процесу в природних умовах.

13. Що таке метод педагогічного спостереження?

- а) спосіб дослідження педагогічних процесів формування особистості;
- б) спеціально організоване сприймання педагогічного процесу в природних умовах;
- в) здійснення перетворюючих дій, спрямованих на вирішення дослідницьких завдань;
- г) спосіб дослідження закономірностей і механізмів розвитку особистості.

14. Назвати методи педагогічних досліджень:

- а) бесіда, диспут, дискусія, педагогічна вимога, виховна ситуація;
- б) спостереження, індукція, дедукція, розповідь, бесіда;
- в) метод моделювання, метод реєстрування, метод ранжування, узагальнення, порівняння;
- г) педагогічне спостереження, бесіда, інтерв'ю, експеримент, вивчення продуктів діяльності, тестування.

15. Об'єктом педагогічного дослідження є:

- а) педагогічні явища, факти, з яких складається педагогічний процес;
- б) пошук шляхів удосконалення педагогічного процесу;
- в) якість знань, умінь і навичок;
- г) процес і результат педагогічного процесу.

16. Індивід - це:

- а) окремий представник людського роду;
- б) кожна жива істота;
- в) людина, яка досягла певного рівня фізичного розвитку;
- г) людина, яка свідомо управляє власною поведінкою і діяльністю.

17. Індивідуальність - це:

- а) рівень інтелектуальної культури;
- б) особливості мислення певної людини;
- в) сукупність зовнішніх і внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей;
- г) соціальна характеристика людини.

18. Особистістю людина стає тільки тоді, коли:

- а) досягає вісімнадцятирічного віку;
- б) самостійно та свідомо керує своєю поведінкою;
- в) оволодіває певною професією;
- г) має вроджені задатки до певних видів діяльності.

19. Від народження дитина отримує:

- а) потреби, інтереси, навички;
- б) задатки для розвитку певних здібностей;
- в) здібності, уміння і навички, потреби.
- г) нічого не отримує.

20. Задатки - це:

- а) готові психічні властивості, які незалежно від зовнішніх факторів проявляються на певному етапі життя;
- б) знання, уміння, навички;
- в) індивідуальні особливості людини;
- г) отримані від народження природні потенції розвитку певних здібностей.

21. Індивідуальні властивості особистості формуються під впливом:

- а) тільки спадковості;
- б) оточуючого середовища та виховання;
- в) природних задатків, суспільних обставин і діяльності самої дитини;
- г) спадковості і середовища.

22. Рушійними силами процесу розвитку особистості є:

- а) природні задатки дитини;
- б) вимоги дорослих;
- в) спадковість і середовище;
- г) протиріччя між потребами особистості та можливостями для їх

досягнення.

23. Із запропонованих соціальних інституцій виберіть ті, які входять до складу структури системи освіти в Україні.

- а) сім'я;
- б) театри;
- в) вищі навчальні заклади;
- г) позашкільні заклади освіти;
- д) дошкільні заклади;
- е) музеї.

24. Переддошкільний вік охоплює:

- а) 3-5 років;
- б) 3-6 років;
- в) 1-3 роки;
- г) 1-5 років.

25. Порівняльна педагогіка - це наука про:

- а) загальний розвиток дитини;
- б) організацію вищої освіти;
- в) створення освітнього середовища;
- г) порівняння освітніх систем в різних країнах.

26. Мета виховання - це:

- а) ідеальний образ особистості, що виховується;
- б) наперед визначені результати розвитку і формування людської особистості;
- в) наперед визначені результати діяльності педагогічного колективу школи;
- г) результат навчально-виховного процесу.

27. На визначення цілей виховання в суспільстві впливають:

- а) бажання людей, можливості навчально-виховних закладів, вимоги батьків до дітей;
- б) фізіологічні та психологічні можливості учнів, можливості вчителів і вихователів, уявлення і намагання прогресивно мислячих людей;
- в) рівень розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, темпи науково-технічного і соціального прогресу, економічні можливості суспільства, рівень розвитку педагогічної теорії;
- г) потреби суспільства, розвиток педагогічної науки.

28. Яку мету виховання висуває сучасна загальноосвітня школа:

- а) формувати всебічно і гармонійно розвинуту особистість -

громадянина своєї країни;

б) сприяти різнобічному розвитку особистості, розвивати задатки і здібності;

в) виховувати учнів на засадах християнської ідеології;

г) сприяти морально-духовному розвитку особистості.

29. Складові частини виховання - це:

а) розумове, фізичне, трудове, моральне, естетичне виховання;

б) демократизація та гуманізація виховання;

в) розвиток естетичних почуттів, формування гігієнічних навичок;

г) почуття, емоції, свідомість, навички поведінки.

30. Педагогічний процес - це:

а) процес, який здійснює вчитель у навчально-виховному закладі;

б) процес набуття учнями необхідних знань, умінь, навичок;

в) динамічна взаємодія вихователів і вихованців, спрямована на досягнення поставленої мети;

г) процес формування особистості.

31. Ряд внутрішньо пов'язаних, послідовних і прогресивних змін, що характеризують рух людини від нижчих до вищих рівнів її життєдіяльності:

а) виховання;

б) освіта;

в) розвиток;

г) навчання.

32. Педагогічний процес є системою, тому що:

а) він має всі ознаки системи: компоненти, структуру, цілісність, інтегральний результат, зв'язок з іншими системами;

б) він поєднує в собі процеси навчання, виховання і розвитку;

в) його складовими є дії вихователя та вихованців;

г) він поєднує мету, завдання і результат.

33. Цілісність педагогічного процесу полягає:

а) в тому, що процеси, які утворюють педагогічний процес, мають багато спільного між собою;

б) у підкоренні всіх процесів, що його утворюють, головній і єдиній меті - формуванню всебічно і гармонійно розвиненої особистості;

в) у тому, що педагогічний процес має цільовий, змістовий, діяльнісний, результативний компоненти;

г) поєднує діяльність вчителя і навчально-пізнавальну діяльність учнів.

34. Які з названих зв'язків є закономірними зв'язками

педагогічного процесу?

- а) зв'язок між окремими діями різних педагогів, педагогічного колективу і керівництвом навчально-виховним процесом у цілому;
- б) зв'язок між педагогічним процесом, процесом морального виховання учнів і між різними педагогічними ситуаціями;
- в) зв'язок педагогічного процесу з суспільними вимогами, зв'язок між завданнями, методами і формами виховання;
- г) зв'язок між педагогічним процесом і вимогами суспільства.

35. Що відіграє вирішальну роль в організації педагогічного процесу?

- а) наявність у школі (класі) плану навчально-виховної роботи;
- б) діагностика, постановка завдань, побудова прогнозу, реалізації плану, корекція й аналіз результатів;
- в) висока кваліфікація педагогів і бажання учнів вчитися;
- г) організація діяльності вчителів, батьків та громадськості у вирішенні навчально-виховних завдань.

36. Професійна придатність учителя - це:

- а) необхідний комплекс умінь, які набуваються у процесі здобуття вищої освіти;
- б) показник рівня засвоєння вчителем спеціальних знань;
- в) необхідний комплекс здібностей, фізичних, нервово-психічних і моральних якостей, що потрібні для набуття певних робочих функцій і успішної діяльності у сфері освіти;
- г) комплекс знань, професійних умінь і навичок.

37. Від чого, головним чином, залежить розвиток здібностей школяра?

- а) від природних задатків;
- б) від кількості прочитаних книг;
- в) від спілкування з ровесниками;
- г) від самоосвіти.

38. Початкова школа - це навчальний заклад:

- а) I-II ступеня;
- б) I ступеня;
- в) III ступеня;
- г) II ступеня.

39. Наука про освіту і навчання людини впродовж життя – це:

- а) агогіка;
- б) віктимологія;
- в) героїка;

г) андрагогіка.

40. Етнопедагогіка - це:

- а) загальна педагогіка;
- б) вікова педагогіка;
- в) історія педагогіки;
- г) народна педагогіка.

41. Наукові ступені – це:

- а) бакалавр;
- б) магістр;
- в) спеціаліст;
- г) кандидат наук;
- д) доктор наук.

42. Вчені звання – це ...

- а) спеціаліст;
- б) старший науковий співробітник;
- в) доцент;
- г) професор.

43. Положення, що вікова періодизація (класифікація) – це поділ цілісного життєвого циклу людини на вікові відрізки (періоди), що вимірюються роками

- а) вірне;
- б) невірне.

44. Фактори розвитку особистості:

- а) спадковість, спілкування, гра;
- б) середовища, культурно-національні традиції, навчання;
- в) спадковість, середовище, виховання;
- г) спадковість, середовище, діяльність.

45. Спрямованість людини на певний об'єкт чи певну діяльність, зумовлена позитивним, зацікавленим ставленням – це:

- а) інтерес;
- б) потреба;
- в) схильність;
- г) здібність.

46. Виникнення явища акселерації пояснюється такими теоріями:

- а) теорія урбанізації, теорія гетерозії, теорія опромінювання;
- б) геліогенна теорія, нітритивна теорія, ретрадація;
- в) теорія урбанізації, нонконформізм, неопозитивізм;

г) теорія опромінювання, геліогенна теорія, нітритивна теорія.

47. Який напрям характеризує таке твердження “... вирішальним фактором у розвитку і формуванні особистості є середовище...”:

- а) біологічний;
- б) соціологічний;
- в) біосоціологічний;
- г) канвергенція.

48. Коли педагогіка відокремилася від філософії та стала самостійною наукою?

- а) 5 ст. н.е.;
- б) 12 ст. н.е.;
- в) 17 ст. н.е.;
- г) 19 ст. н.е.

49. Що таке дидактика?

- а) це теорія навчання і освіти;
- б) це теорія навчання і виховання;
- в) це теорія навчання;
- г) це теорія виховання.

50. Цілеспрямований процес взаємодії вчителя і учнів, у ході якого відбувається засвоєння знань, умінь і навичок:

- а) виховання;
- б) навчання;
- в) розвиток;
- г) освіта.

51. Дайте визначення поняття “темперамент”:

- а) психологічні риси, що відрізняють одну людину від іншої;
- б) індивідуальна типологічна характеристика людини, яка виражається в силі, напруженості, швидкості та врівноваженості перебігу її психічних процесів;
- в) природні особливості окремої людини;
- г) індивідуальні особливості людини.

52. Процес цілеспрямованого формування особистості:

- а) навчання;
- б) розвиток;
- в) освіта;
- г) виховання.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Педагогіка як наука, виникнення і розвиток педагогіки.
2. Об'єкт, предмет, функції і завдання педагогіки.
3. Основні категорії педагогіки, їх визначення та суть.
4. Система педагогічних наук.
5. Зв'язки педагогіки з іншими науками.
6. Джерела педагогіки.
7. Взаємозв'язок педагогічної теорії і практики.
8. Напрями зарубіжної педагогіки: філософський, психолого-педагогічний, соціальний.
9. Поняття “методологія педагогічної науки”. Загально- і конкретно-наукова методологія педагогіки.
10. Філософська система гуманізму в освіті.
11. Філософські концепції розвитку особистості.
12. Ціннісний підхід до вивчення педагогічних явищ.
13. Система освіти в Україні.
14. Принципи побудови освіти в Україні.
15. Управління системою освіти в Україні.
16. Структура загальної середньої освіти у відповідності до Закону України “Про загальну середню освіту” (ст.4).
17. Завдання загальної середньої освіти передбачені Законом України “Про загальну середню освіту” (ст.5).
18. Закон України “Про загальну середню освіту” про типи загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти (ст.9).
19. Система освіти і виховання згідно Закону України “Про освіту”.
20. “Концепція національного виховання” про перебудову виховної роботи в школі.
21. Мета і завдання освіти на сучасному етапі розвитку педагогічної науки.
22. Загальна характеристика методів науково-педагогічних досліджень.
23. Визначення змісту освіти в історії школи і педагогіки.
24. Зміст освіти в сучасній школі.
25. Стандарти освіти.
26. Особливості навчальних планів, навчальних програм, підручників і посібників.
27. Суть педагогічного процесу, його закономірності та рушійні сили.

28. Принципи та компоненти педагогічного процесу.
29. Поняття про особистість, її розвиток і формування.
30. Закономірності та рушійні сили розвитку особистості.
31. Характеристика основних факторів, що впливають на розвиток і формування особистості.
32. Вікова періодизація в педагогіці.
33. Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості.
34. Нерівномірність розвитку. Акселерація і ретрадація в розвитку особистості.
35. Теорії розвитку особистості.
36. Народна педагогіка про розвиток і виховання дітей.
37. Вплив середовища на розвиток і формування особистості.
38. Роль спадковості в розвитку і формуванні особистості.
39. Діяльність як фактор формування особистості.
41. Спілкування як фактор розвитку особистості.
42. Виховання як суттєвий чинник розвитку особистості школяра.
43. Мета і завдання виховання в сучасній українській школі.
44. Ідеал національного виховання.
45. Народна педагогіка про мету і завдання виховання.

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як сума оцінок за поточний контроль знань студентів, результатів оцінювання змістових модулів та екзаменаційної оцінки. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS за схемою:

Університетська шкала	Національна шкала		Шкала ECTS
90-100	5	Відмінно	A
80-89	4	Добре	B
70-79			C
60-69	3	Задовільно	D
50-59			E
25-49	2	Незадовільно	FX
0-24			F

A “Відмінно” (90-100 балів). Теоретичний курс засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані, всі передбачені програмою завдання виконані, якість їх виконання оцінена балом, близьким до максимального.

B “Дуже добре” (80-89 балів). Теоретичний курс засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена балом, близьким до максимального.

C “Добре” (70-79 балів). Теоретичний курс засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою завдання виконані, якість виконання кожного з них не оцінена максимальним балом, деякі завдання виконані з помилками.

D “Задовільно” (60-69 балів). Теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не мають суттєвого характеру, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою завдань виконані, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки.

Е “Достатньо” (50-59 балів). Теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, більшість з передбачених програмою завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінена балом, близьким до мінімального.

ГХ “Умовно незадовільно” (25-49 балів). Теоретичний курс засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість з передбачених програмою завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінені балом, близьким до мінімального. При додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань.

Г “Безумовно незадовільно” (0-24 балів). Теоретичний зміст курсу не засвоєний, необхідні практичні навички не сформовані, усі виконані завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до підвищення якості виконання.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Тематичний план навчальної дисципліни.....	5
Методичні вказівки до проведення лекційних занять.....	6
Зміст лекційного курсу.....	8
Методичні вказівки до проведення практичних занять.....	18
Тематика і плани практичних занять.....	20
Методичні вказівки до організації самостійної роботи студентів.....	46
Завдання для самостійної роботи.....	48
Список рекомендованої літератури.....	58
Тестові завдання для контролю знань студентів.....	63
Програмові вимоги з навчальної дисципліни.....	72
Оцінювання навчальних досягнень студентів.....	74